

Milletvekilleri Seçimi Kanunu

(Resmî Gazete ile ilânı : 21 . II . 1950 - Sayı : 7438)

No.
5545

Kabul tarihi
16 . II . 1950

BİRİNCİ KISIM

Esastar

Seçim usulünün prensipleri

BİRİNCİ MADDE — Milletvekili seçimi tek derecelidir ve ekseriyet usulüne göre geneleşit, gizli oyla yapılır. Oy serbest ve şahsidir. Oyların sayılması ve ayrılması açıktır.

Seçim çevresi

İKİNCİ MADDE — Milletvekili seçiminde her il bir seçim çevresidir.

Seçim bölgesi

ÜÇÜNCÜ MADDE — Milletvekili seçiminde nüfusu 150 den yukarı olan her köy, kasaba ve şehirlerde her mahalle birer seçim bölgesidir. Her seçim bölgesinde en az bir sandık bulundurulur.

Nüfusu 150 ve daha aşağı olan köylerle (Muhtarlıklar) sair meskûn yerler kendilerine yol ve gidip gelme bakımından en yakın ve en kolay olan seçim bölgesinin sandık alanına bağlanır. Bu mesafe 4 kilometreden fazla olamaz.

Seçimde nüfus ölçüsü

DÖRDÜNCÜ MADDE — Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarından her 40 000 kişi için bir milletvekili seçilir.

Nüfusu 40 000 den yukarı olan seçim çevreleri için aşağıda gösterilen işlem yapılır :

55 000 e kadar 1, 55 001 den 95 000 e kadar 2, 95 001 den 135 000 e kadar 3 milletvekili seçilir. Nüfus miktarı yükseldikçe milletvekili sayısı bu yolda artırılır.

Milletvekili sayısının tesbiti

BESİNCİ MADDE — Seçilecek milletvekili sayısının tesbitinde son genel nüfus sayımı neticesi esas tutulur.

Buna göre her seçim çevresinden çıkacak milletvekili sayısı Bakanlar Kurulunca bir kararname ile tesbit olunur ve keyfiyet Resmî Gazetede ve her seçim çevresinde gazetelerle ve olmiyan yerlerde mûtat vasıtalarla yayınlanır.

Seçim başlangıcı

ALTINCI MADDE — Seçim döneminin son toplantı yılının 23 Temmuz

günü, seçimin başlangıç tarihidir. Ara seçimleri de, Türkiye Büyük Millet Meclisi aksine karar vermedikçe, her yıl yine 23 Temmuzda başlar ve her iki halde Eylül ayının 3 ncü pazarına rastlayan gün oy verilir.

Dönem bitmezden önce Türkiye Büyük Millet Meclisince seçimin yenilenmesine karar verilmiş olması halinde keyfiyet Hükümetçe derhal ilân olunur. Yenileme kararının verildiği günden sonra gelen kırk beşinci günü takip eden ilk pazar günü oy verilir.

İKİNCİ KISIM

Seçme hakkı

Bölüm : 1

Seçme yeterliği

Seçmen

YEDİNCİ MADDE — Milletvekili seçiminde 22 yaşını bitiren her vatandaş seçmendir.

Seçmen olamayanlar

SEKİZİNCİ MADDE — Aşağıdaki kimseler seçmen olamazlar :

1. Kısıtlı olanlar;
2. Yabancı Devlet uyrukluğunu ileri sürenler;
3. Kamu hizmetinden yasaklılar.

Oy veremeyecek seçmenler

DOKUZUNCU MADDE — Aşağıda yazılı seçmenler oy veremezler :

1. Emniyet müdürleri, emniyet âmirleri, komiser ve komiser muavinleri ve polisler;
2. Subaylar, gedikli subaylar ve gedikli erbaşlar;
3. Askerî memurlar ve askerî adli yargıçlar;
4. Askerî öğrenciler;
5. Silâh altında bulunan erat.

Bölüm : 2

Seçmen kütükleri

1. Esaslar

Seçmen kütüğü

ONUNCU MADDE — Her seçim bölgesinin bir seçim kütüğü vardır. Bu kütük daimîdir.

Kimlerin kaydolunacağı

ON BİRİNCİ MADDE — Seçme yeterliğine sahip olan her vatandaş ikametgâhının veya en az üç aydan beri oturmakta bulunduğu yerin kütüğüne kayıt olunur.

Devlet, il, özel idare ve belediye kadrolarında ve İktisadi Devlet Teşekkül ve Müesseselerinde devamlı vazifeli olanlar (muvakkat ve münavebeli işçiler hariç) ve bunlarla birlikte oturanlar, müddet kaydı aranmaksızın, vazife gördükleri yerin seçmen kütüğüne yazılırlar.

Yabancı memleketlerde bulunan vatandaşlar talepleri üzerine, tâyin ettikleri seçim bölgesine veya son ikametgâhları kütüğüne yazılırlar.

Kütük kaydına göre oy verileceği

ON İKİNCİ MADDE — Her seçmen; kütüğünde kayıtlı bulunduğu seçim bölgesinde oy verir.

Birden ziyade seçmen kütüğüne kayıt olunmak câiz değildir. Bir seçimde birden ziyade seçim bölgesinde oy vermek yasaktır.

Oy verme için kütüğe kayıt esası

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Seçmenlik sıfatının tâyininde esas seçmen kütükleridir. Kütüğe kayıtlı her seçmen oy verebilir.

Seçmen kütüğünde kaydı olmıyanların oy vermelerine müsaade olunmaz. Ancak zamanında yapılmış bir müracaat üzerine kaydının ıcrası lâzımgeleneğine dair mahkemedен ilâm alanlar oy hakkını kullanabilirler. Oy verme gününe kadar seçme yeterliğini kaybettiğine dair yetkili merciden resmî belge gelmiş bulunanlar kütükte kayıtlı olsalar bile oy veremezler.

2. Seçim kütüklerinin düzenlenmesi

Kütüğün tertiplenme esası

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Seçmen kütükleri seçim bölgesinde seçmenin oturduğu sokağına ve kapı numarasına göre tertiplenir. İlçe seçim kurullarınının 84 ncü madde gereğince düzenleyeceği iki nüsha listeden başka seçmenlerin soyadlarının alfabe sırasına göre bir de yardımcı cetvel düzenlenir. Numarası olmıyan insan oturan yerlere İstatistik Genel Müdürlüğünün Numerotaj yönetmelikleri esaslarına göre numara verilir.

Seçim muamelelerinde sokak ve kapı numarası üzerine tertiplenen liste esastır.

Kütük ve listelerde en az seçmenin öz ve soyadı, babasının adı, doğum tarihi ve doğum yeri gösterilir ve değişiklikleri kayıt için mahsus sütunlar bulunur.

Görev ve yetkiler

ON BEŞİNCİ MADDE — Seçmen kütüklerinin düzenlenmesi işi valiler ve kaymakamlar tarafından sağlanır.

Vali ve kaymakamlar kütüklerin düzenlenmesi ve gerekli değişikliklerin kütüklere işlenmesi işinde mahalle ve köy muhtar ve ihtiyar heyet ve meclislerini görevlendirirler.

Bu işlerin vaktinde yapılabilmesi için Devlet, il, özel idare ve belediye teşkilâtına dâhil (Yargıçlar ve askerî şahıslar hariç) bütün memurları vazifelendirebilecekleri gibi hariçten de lüzumlu gördükleri kimseleri çalıştırabilirler. Bu işlerde çalışma saatleri içinde veya dışında çalıştırılacak memurlara zaruri masrafları karşılığı ve hariçten alınacak kimselerin gündelikleri, taşıma ve kırtasiye gibi yapılacak başka her çeşit giderler her yıl İçişleri Bakanlığı bütçesindeki özel bö-

lûme konulacak ödenekten İçişleri Bakanlığınca belirtilecek esas ve miktarlara göre verilir.

Düzenlemede yardımcıları

ON ALTINCI MADDE — Mahalle ve köy muhtar ve ihtiyar heyet ve meclisleri vali ve kaymakamın vazifelendireceği kimselerden de faydalanarak kendi seçim bölgelerinde oturan bütün seçmenleri sokak ve kapı numarasına göre ve 11 nci maddede belirtilen esaslar dairesinde kaydederler. Kayıt içinde nüfus kayıtlarından faydalanırlar. Listelerin düzenlenmesinde İstatistik Genel Müdürlüğünün sayım işlerinde kullandığı numerotaj cetvelleri esas tutulur.

Kütüklerin tanzim ve tashihine mütaallik, ihtiyar heyet ve meclislerinin yapacağı, bütün işlemlerde o bölgede teşkilâtı bulunan Partiler birer temsilci bulundurulabilirler.

İşlemlerin yapılmasından iki gün önce temsilci göndermeleri Partilere bildirilir.

Yeterlik tesbiti esası

ON YEDİNCİ MADDE — Kayda müessir olacak olan seçme yeterliği, ikamet müddeti, memuriyet hâli gibi sebeplerin tesbitinde resmî belgeler esas tutulur ve muhtar ve ihtiyar heyet ve meclislerinin şahsi bilgilerinden faydalanılır.

Kayıt harici bırakılacaklar

ON SEKİZİNCİ MADDE — Kendisinin başka bir seçim bölgesinde esas kaydı bulunduğunu ve oy hakkını orada kullanacağını beyan eden ve kayıt harici tutulmasını isteyen seçmenler de kaydolunmaz.

Askı

ON DOKUZUNCU MADDE — Kütük listeleri okunaklı bir şekilde tanzim edildikten sonra ait olduğu köylerde, kasaba ve şehirlerde halkın kolaylıkla görüp okuyabileceği yerlere, tanzim eden ihtiyar heyet ve meclisleri tarafından tanzimi mütaakıp asılır ve keyfiyet mütat vasıtalarla ilân olunur.

Kütük listelerinin hangi tarihte ve nereye asıldığı ve ilânının yapıldığı heyetçe ve meclisçe bir tutanakla tesbit olunur.

Bunların asılı kaldığı müddetçe korunmasından muhtarlar ve alelûmum zabıta âmir ve memurları sorumludur.

İtiraz ve müddet

YIRMİNCİ MADDE — Her seçim bölgesinin kütük listeleri yedi gün müddetle asılı kalır. Bu müddet zarfında o seçim bölgesi içinde oturan ilgili her şahıs veya siyasi partilerin ocak, bucak ve ilçe başkanları liste kayıtlarına itiraz edebilirler.

İtiraz şekli ve karar

YIRMİ BİRİNCİ MADDE — İtiraz, muhtar vasıtasıyla ihtiyar heyet ve meclislerine sözlü veya yazı ile yapılabilir. Yapılan itirazlar mahsus defterine kayıt olunur. Sözlü itirazlar, itirazı yapana imza ettirilir. Okuma yazma bilmiyenlere parmak bastırılır.

İtirazı yapanlara, itiraz tarihini taşıyan bir makbuz verilir.

İhtiyar heyet ve meclisleri itirazı tetkik eder ve itiraz tarihinden itibaren en çok iki gün içinde işi bir karara bağlar.

Mahkemeye baş vurma

YIRMI İKİNCİ MADDE — İtiraza iki gün içinde cevap verilmemişse veya cevap verilip de itirazın yerinde olmadığı bildirilmişse, muteriz, seçim bölgesinin bağlı bulunduğu sulh yargıcılığına beş gün içinde baş vurabilir. Sulh yargıcı, itiraz hakkında üç gün içinde kesin karar verir.

Kütüklerin adedi ve muhafazası

YIRMI ÜÇÜNCÜ MADDE — Seçmen kütükleri dört nüsha olarak tanzim olunur ve sahifeleri il veya ilçe veya bulunduğu takdirde bucak merkezindeki sulh hukuk yargıcına mühürlenir ve son sahifeye kütüğün kaç sahifeden ibaret olduğu ve kaç seçmen bulunduğu şerh edilir.

Bu suretle kesinleşen kütüklerden iki nüshası, ilçe seçim kurulu başkanlarının emrine hazır bulundurulmak ve bir nüshası da kendilerinde kalmak üzere üç nüshası il ve ilçe nüfus müdür ve memurluklarına ve dördüncü nüshası da köylerde muhtarlar ve belediye teşkilâtı olan yerlerde belediye başkanlarına verilir. Bunlar kendilerine verilen kütüklerin muhafazasından sorumludurlar.

Kütükler milletvekili seçimlerinde muteberdir. 25 nci maddede tasrih edilen yoklama zamanına kadar bir mahkeme ilâmı olmadıkça, bunlar üzerinde hiçbir değişiklik yapılamaz. Bu cihetten nüfus müdür ve memurları sorumludurlar.

Muafiyet

YIRMI DÖRDÜNCÜ MADDE — İtiraz işlerine dair her türlü evrak; resim, harç ve ücretlerden muafıtır.

Yoklama

YIRMI BEŞİNCİ MADDE — Bu kanunun yürürlüğe girdiği yılı takibeden yıldan başlamak üzere her yıl Nisan ayının 23 ünde başlayarak Mayıs ayının sonuna kadar seçim kütükleri gözden geçirilir ve bu kanun hükümlerine göre gerekli değişiklikler yapılır.

Kütüklere girecek ve giremeyecekler

YIRMI ALTINCI MADDE —

I — Mahalle ve köy muhtar ve ihtiyar heyet ve meclisleri kendi seçim bölgelerine ait seçim kütüklerinde :

- A) Ölenlerin;
- B) Kanunun 8 nci maddesinde belirtilen seçmen yeterliğini kaybedenlerle 9 ncu madde gereğince oy veremeyecek olanların;
- C) Evvelce haksız yere listeye geçenlerin;
- D) Başka yere nakil suretiyle ayrılanların;
- E) Başka bir kütüğe kayıt talebinde bulunanların;

İsimlerini kütükten silmek suretiyle kütüğü tashih ederler. (D ve E) bentlerinde yazılan hallerde seçmenlerin yeni kaydolunacağı kütüğe kaydolunmaları için o mahal muhtarlığına da keyfiyeti bildirirler.

II — Muhtar ve ihtiyar heyetleri ve meclisleri yoklama zamanında :

- A) 22 yaşını dolduranları;
  - B) Yerleşmek suretiyle seçim bölgelerini nakledenleri;
  - C) Memuriyete tâyin olunmak suretiyle seçim bölgelerinde oturanları;
  - D) Yabancı memleketlerde bulunup kaydını talep edenleri;
  - E) Evvelce bu kanunda yazılı sebeplerden dolayı kaybolan seçmenlik yeterliğini yeniden iktisap edenleri;
  - F) Haksız yere seçmen kütüklerine girmemiş olanları;
- Kütüklere kaydederler.

Değişiklik yapılan kütükler

YİRMİ YEDİNCİ MADDE — Yukarıki madde gereğince değişiklik yapılan kütükler o yılın Haziran ayının ilk haftasında bu kanunun 19 ncu maddesi gereğince asılır.

Bunlar hakkında da bu kanunun 20 ve 21 nci maddelerine göre itiraz olunabilir ve mahkemeye baş vurulabilir.

Değişiklik yapılan kütüklerin muhafazası

YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Bu müddetlerden sonra 23 ncü madde gereğince yargıç tarafından mühürlenerek kesinleşen kütükler, yine aynı madde hükmü dairesinde muhafaza edilmek üzere il ve ilçe nüfus müdür ve memurluklarına ve birer nüshası da köylerde muhtarlara ve belediye teşkilâtı olan yerlerde belediye başkanlarına verilir.

Seçmen kütükleri ve listeleri

YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Seçmen kütük ve listelerinin tertip şekli ile bunların muhafazasına ait esaslar İçişleri Bakanlığınca tesbit olunur.

3. Seçmen kartları

Seçmen kartı

OTUZUNCU MADDE — Seçmen kütüğünde kayıtlı her seçmen vatandaşa bir seçmen kartı verilir.

Seçmen kartı seçmenin kimliğini ispata yarar. Her hangi bir sebeple kartın sahibi olduğundan şüphe edilenlerden hüviyet cüzdanı ibraz etmeleri istenebilir.

Seçmenin kimliğini kurul kendisince maruf iki seçmen marifetiyle de tesbit ettirebilir.

Kartın muhtevası

OTUZ BİRİNCİ MADDE — Seçmen kartında seçmenin hangi seçim bölgesinde, hangi sandıkta oy vereceği ve kütükteki sıra numarası gösterilir.

Bundan başka seçmen kartında seçmenin soyadı, özadı, işi ve oturduğu yer gösterilir.

Kartların dağıtılması

OTUZ İKİNCİ MADDE — Seçmen kütükleri listelerinin yargıç tarafından tasdikını takip eden sekiz gün içinde vali ve kaymakamlar tarafından hazırlanacak

seçmen kartları seçmenlere dağıtılmak üzere muhtarlaraya verilir. Kartların hazırlanmasında vali ve kaymakamlar 15 nci maddedeki yetkiyi kullanabilirler.

Sahipleri bulunmadığı için dağıtılmıyan kartlar köy odasında veya muhtarlıklarda sahipleri emrinde tutulur. Seçim gününe kadar alınmamış olan kartlar seçim gününde sahipleri tarafından istenildiği takdirde verilmek üzere, sandık seçim kurulları başkanlarına teslim olunur.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Seçilme hakkı

Bölüm : 1

Seçilme yeterliği

Seçilebilme

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Otuz yaşını bitiren her vatandaş milletvekili seçilebilir.

Milletvekilliğine seçilemeyecek olanlar

OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Aşağıda yazılı olanlar milletvekili seçilemezler :

1. Kısıtlılar;
2. Türkçe okuyup yazma bilmiyenler;
3. Yabancı Devlet uyrukluğunu ileri sürenler;
4. Yabancı Devlet resmî hizmetinde bulunanlar;
5. Müebbet veya muvakkat ağır hapis, beş seneden fazla hapis veya müebbet sürgün cezalarından biri ile hüküm giymiş olanlar;
6. Hırsızlık, sahtecilik, dolandırıcılık, inancı kötüye kullanma ve dolanlı iflâs suçlarından biri ile hüküm giymiş olanlar;
7. Kamu hizmetlerinden yasaklılar.

Bölüm : 2

Adaylık

Adaylık koyma

OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Seçilme yeterliğine sahip her vatandaş Milletvekilliğine adaylığını koyabilir.

Siyasi partilerin genel merkezlerindeki yetkili organları bu partilerin teşkilâtı bulunan seçim çevreleri için, o çevrenin seçebileceği milletvekili sayısını geçmemek üzere aday gösterebilirler. Mensup olduğu siyasi partinin aday listesine girmiş bulunan kimse, yazılı muvafakati olmadıkça diğer bir siyasi parti tarafından başka bir seçim çevresi için aday gösterilemez. Hiçbir siyasi partiye intisabı olmayan kimsenin her hangi bir siyasi parti tarafından aday gösterilmesi de aynı surette kendisinin yazılı muvafakatine bağlıdır.

Elli seçmenin, oturdukları yer muhtarlığına tasdikli imzalarını taşıyan yazılı müracaatları ile bir kimsenin aday gösterilmesi mümkündür. Bu takdirde

aday gösterilen kimsenin de bu hususta yazılı ve noterden tasdikli olarak muvafakatini bildirmesi şarttır.

İlçe ve il seçim kurulu başkanı olan yargıçlarla Yüksek Seçim Kurulu Başkan ve üyeliklerine seçilen Yargıtay ve Danıştay mensupları yurdun hiçbir seçim çevresinden adaylıklarını koyamazlar, aday gösterilemezler ve seçilemezler.

Yukarıki fıkrada yazılı görevlerden ancak adaylığı koyacak olanlar istinkâf edebilirler. Adaylığı tercih edenler aşağıdaki fıkrada memurlar hakkında konulan kayıtlara tâbi olurlar. Ancak bu tercih hakkı, görevi kabulden sonra kullanılamaz.

İlçe ve il seçim kurullarında görev kabul eden yargıçların bu seçim çevrelerinde ve Yüksek Seçim Kurulunda görev kabul eden Yargıtay ve Danıştay mensuplarının bütün seçim çevrelerinde ikinci dereceye kadar (bu derece dâhil) kan ve sıhri hısımları adaylıklarını koydukları veya aday gösterildikleri takdirde, bunlar seçim kurullarındaki vazifelerinden istinkâfa ve keyfiyeti derhal Adalet Bakanlığına bildirmeye mecburdurlar.

İllerin Genel İdare teşkilâtında millî irade ile tâyin olunan memurlar ve belediye başkanları genel veya ara seçimlerin başlangıcından iki ay önce; seçimin yenilenmesine veya ara seçimlerin vaktinden evvel yapılmasına karar verilmesi halinde ise yenilemenin ve kararın ilânından başlayarak yedi gün içinde istifa etmedikçe görevli buldukları seçim çevresinden adaylıklarını koyamazlar, aday gösterilemezler ve seçilemezler.

Her sınıftan muvazzaf subaylarla askerî memur, askerî adlî yargıç ve gedikli subay ve gedikli erbaşlardan ordudan ayrılma hakkını kazanmış bulunanlar:

Genel ve ara seçimlerin başlangıcından iki ay önce, seçimin yenilenmesine veya ara seçimlerin vaktinden evvel yapılmasına karar verilmesi halinde yenilemenin veya kararın ilânından başlayarak yedi gün içinde ayrılma isteğinde bulunmadıkça görevli oldukları veya emirleri altındaki askerî birlik ve müesseselerinin bulunduğu seçim çevrelerinden; ve oy verme gününden en az bir ay önce ayrılma isteğinde bulunmadıkça yurdun hiçbir seçim çevresinden adaylıklarını koyamazlar, aday gösterilemezler ve seçilemezler.

Ayrılma isteği en yakın âmire verilecek bir dilekçe ile yapılır. Dilekçedeki imzanın sahibine ait olduğu âmir tarafından tasdik edilir ve derhal doğrudan Bakanlığa gönderilir. Dilekçe sahibine dilekçenin alındığına dair bir makbuz ve mertebeler silsilesi yoluyla âmirlere de bilgi verilir. Aynı esaslar dairesinde telgrafla da müracaat câizdir.

Dilekçelerin Bakanlığa geldiği tarihten itibaren nihayet on gün içinde ayrılma isteğinin kabul edilip edilmediği dilekçeye ve âmirlerine tebliğ olunur.

Ordudan ayrılma hakkını kazanmamış olduklarından dolayı ayrılma istekleri reddedilmiş bulunanlar aday listesine giremezler. Ayrılma istekleri kabul edilenler sonradan milletvekili seçilmemiş olsalar dahi ayrılma isteğinden feragat edemezler. Bu istek mutlaka yerine getirilir.

Ayrılma istekleri kabul edilenler dahi vazifeleri başında buldukları müddetçe propaganda mahiyetinde hiçbir harekette bulunamazlar. Resmî elbise ile propaganda yapmak yasaktır.

Adaylık için müracaat varakaları puldan muafır.

OTUZ ALTINCI MADDE — Bir kimsenin en çok iki seçim çevresinde adaylığını koyması veya aday gösterilmesi mümkündür. Aksi halde adaylığı bulunan teknil çevrelerde aldığı oylar hükümsüz sayılır.

Seçilmiş olma halinde o kimse yerine seçimde milletvekili olmamış bulunan-

lardan en çok oy almış olan kimse milletvekili olur.

Bir aday aynı zamanda iki seçim çevresinden milletvekili seçilirse, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, adaydan tercih ettiği seçim çevresini sorar. Aday, tercih ettiği seçim çevresinin milletvekili olur. Diğer seçim çevresinde yeniden seçim yapılır.

Müracaat müddeti

OTUZ YEDİNCİ MADDE — Milletvekilliği adaylığı için oy verme gününden önceki yirminci gün saat 17 ye kadar müracaat edilebilir.

Müracaat usulünde adaylığa itiraz

OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Adaylık için müracaat, adayın milletvekili seçilmek istediği seçim çevresi il seçim kurulu başkanlığına yazılı olarak yapılır.

Şu kadar ki, siyasi partiler muhtelif seçim çevrelerine ait aday listelerini muayyen müddet içinde Yüksek Seçim Kuruluna da verebilirler. Yüksek Seçim Kurulu bunları ilân eder ve en kısa bir müddet içinde seçim çevrelerine bildirir.

Kurul başkanlığı, müracaatın yapıldığına dair bir makbuz verir ve müracaatı ilân eder.

Seçim kurulu, adaylığın 35 ve 36 ncı maddelerde yazılı şartlara ait noksanları bulunduğunu görürse tamamlanmasını ilândan itibaren iki gün içinde müracaatı yapanlara bildirir.

Müracaatlardan her birinin ilânından itibaren iki gün içinde 35, 36 ve 37 ncı maddelerde yazılı şartları hâiz olmadığından dolayı adaylığa yazı ile itiraz olunabilir. Bu itiraz dilekçesine gerekli vesikaların bağlanmış olması şarttır.

İl seçim kurulu oy verme gününden önceki 15 ncı gün akşamına kadar tekmil adaylık müracaatlarını ve yapılmışsa itirazları inceliyerek, sadece adaylığı kabul veya reddettiğini ilgililere tebliğ ve aynı zamanda ilân eder.

Bu ilân tarihinden itibaren iki gün içinde Yüksek Seçim Kuruluna müracaat olunabilir.

Yüksek Seçim Kurulu bu müracaatları üç gün içinde kesin karara bağlar.

Adaylar listesi

OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Adaylık koyma müddeti bitince il seçim kurulu başkanı seçim çevresindeki tekmil seçim bölgelerine partilerin adayları ve müstakil adaylar ayrı ayrı olmak üzere, soyadı alfabe sırasına göre tanzim edilmiş, bütün adayların ad ve soyadlarını ihtiva eden adaylar listesini bildirir.

Bir veya birkaç aday hakkında Yüksek Seçim Kuruluna müracaat edilmiş ve bu müracaatlar henüz kesin karara bağlanmamışsa, bu adaylar listesi geçici olur.

Yüksek Seçim Kurulunun kararına göre adaylığı kabul edilmeyen kimsenin adı, il seçim kurulu başkanı tarafından adaylar listesinden çıkarılarak kesin adaylar listesi, seçim bölgelerine gönderilir.

Geçici adaylar listesi oy verme gününden önceki 9 ncü gün saat 17 de her halde kendiliğinden kesin liste hâline gelir.

Bölüm : 3

*Seçim propagandası**Serbestlik*

KIRKINCI MADDE — Seçim propagandası bu kanun hükümleri dairesinde serbesttir.

Yasak yerler

KIRK BİRİNCİ MADDE — Seçim zamanında genel yollar üzerinde, mabetlerde kamu hizmeti görülen kamu bina ve tesislerinde ve belediyelerce gösterileceklerden gayri meydanlarda toplu olarak sözlü propaganda yapılması yasaktır.

Belediyeler, münakaleyi bozmayacak ve pazarların kurulmasına engel olmayacak surette toplantıların mutlak olarak yapıldığı ve elektrik varsa cereyan tesisatı olan yerleri tercih etmek suretiyle hangi meydanlarda toplu olarak sözlü propaganda yapılabileceğini seçim kurullarına bildirirler.

Siyasi partilerin toplu olarak sözlü propaganda yapmak için müracaatları üzerine toplantı meydan, sıra, gün ve saatlerini seçim kurulu kur'a çekerek belli eder ve ilgililere tebliğ eder. Bağımsız adaylar için haftada bir gün, yukarıki suretlerle ayrılır.

Zaman haddi

KIRK İKİNCİ MADDE — Yukarıki maddede yazılı açık yerlerde güneş batıktan doğuncaya kadar toplu olarak sözlü propaganda yapılamaz.

Kapalı yer toplantıları

KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Sözlü propaganda maksadıyla tertip edilen kapalı yer toplantılarına ancak milletvekilleri, Partilerinin belgesini taşıyan ve sayısı beşi geçmeyen temsilcileri, o seçim çevresi seçmenleri ve milletvekili adaylarıyla bunların vekâletnamesini haiz temsilcileri katılabilirler.

Toplantı heyeti

KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Kapalı yer toplantılarını tertip edenler toplantıdan evvel üç kişilik bir heyet kurarlar ve en yakın zabıta âmir ve memurlarına haber verirler.

Bu heyetin görevleri toplantının intizamını sağlamak, kanunlara karşı hareketleri önlemek, kamu düzenine ve edep törelerine aykırı veya suç işlemeye kışkırtıcı mahiyet taşıyan söz, nutuk ve hareketleri men etmeye çalışmaktır. Heyet mensupları yukarıki fıkraya muhalif bir hal hudusunda bunları menetmeye çalışmamaktan ve menedemzelerse zabıtayı davet etmemekten sorumludurlar. Zabıta, heyet mensuplarının görevlerini yapmaları hususunda gerekli tedbirleri alır. Heyet kurulmayan toplantıların yapılması yasaktır. Bu heyet, toplantıda hazır bulunanlardan söz alacak olanları tâyin ve tahdit edebilir.

Radyo ile propaganda

KIRK BEŞİNCİ MADDE — Radyolarda propaganda, her siyasi parti için günde on dakikayı aşamaz.

En az beş seçim çevresinde aday göstermemiş olan siyasi partiler, yukarıki fıkra hükmünden faydalanamazlar.

Yirmiden fazla seçim çevresinde aday göstermiş olan siyasi partiler, birinci fıkrada yazılı yetkiden günde iki defa istifade edebilirler.

Müracaat

KIR ALTINCI MADDE — Siyasi partiler genel merkezleri radyolarda propaganda yapmak istediklerini oy verme gününden önceki 21 nei gün sabahına kadar Basın - Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğüne yazılı olarak bildirirler.

Yayın devresi

KIRK YEDİNCİ MADDE — Radyolarda propaganda, oy verme gününden önceki onuncu gün sabahından üçüncü gün sabahına kadar devam eder.

Yayın zamanının tesbiti

KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Basın - Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü, radyolarda propaganda için müracaat eden siyasi partiler arasında, partilerin birer temsilcisi huzuru ile kur'a çekerek konuşma sıra ve zamanlarını tâyin eder. Kur'anın oy verme gününden en az on beş gün önce çekilmiş olması lâzımdır.

Kur'aya itiraz etmek isteyen siyasi parti, 24 saat içinde il seçim kurulu başkasına müracaat edebilir.

İl seçim kurulu başkanı, itirazı kesin olarak halleder.

Hoparlörle yayın

KIRK DOKUZUNCU MADDE — Hoparlörle propaganda, halkın huzur ve rahatını bozmamak ve 42 nei maddeye uymak şartıyla serbesttir.

Şehir ve kasabalarda belediye başkanlarının, köylerde muhtarların teklifi üzerine il seçim kurulları başkanları yukarıki fıkraya göre yapılacak propagandanın yasak edilmesine karar verebilirler.

Duvar ilânları

ELLİNCİ MADDE — Oy verme gününden önceki üç gün içerisinde propaganda için duvar ilânı asmak veya yapıştırmak yasaktır.

Yasaklar

ELLİ BİRİNCİ MADDE — Propaganda için duvar ilânları üzerinde Türk Bayrağı, dinî ibareler, arap harfleri ve her türlü resim bulundurulması yasaktır.

Muafiyet

ELLİ İKİNCİ MADDE — Propaganda için duvar ilânları ile el ilâmı mahiyetindeki matbualar seçim zamanına mahsus olmak üzere her türlü harç ve resimlerden muafır.

İlân yerleri

ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Propaganda için duvar ilânları seçim zamanında

ancak şehir ve kasabalarda belediyelere, köylerde köy ihtiyar heyetlerince, tâyin olunacak yerlerde asılabilirler.

Bu yerlerde her siyasi partiye ve her bağımsız adaya aynı ölçüde saha verilir ve kendilerine verilen yerler, yekdiğerinden kalın boyalı çizgilerle veya çitalarla ayrılır.

Sahaların tahsisinde esas, belediye veya köy ihtiyar heyetine müracaat sırasıdır. Müracaat, oy verme gününden önceki sekizinci gün akşamına kadar yapılmış olmalıdır. Aynı zamanda yapılan müracaatların sırasını tâyin için kur'a çekilir.

Kendisine ayrılan ilân yerini boş bırakan siyasi parti veya aday, belediyeye veya köye, yer ayrılması için yapmış olduğu masrafları ödemekle mükelleftir.

Sair yerlere asma yasağı

ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Yukarıki maddede gösterilen yerlerden ayrı her hangi bir yerde ilân asılması, yapıştırılması veya teşhiri yasaktır. Bunlar seçim kurulu kararıyla imha edilir.

Matbua dağıtımı

ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Seçim zamanında propaganda için dağıtılacak el ilân mahiyetindeki matbualar da 51 nci madde hükümlerine tâbidir.

Bunları dağıtacak olan kimselerin seçme yeterliğini haiz olmaları şarttır.

Memurlar ve hizmetliler ilân dağıtamazlar.

Yasak hükmü

ELLİ ALTINCI MADDE — Oy verme gününden iki gün öncesinden itibaren ilân, beyanname, tâmin, açık mektup gibi her çeşit matbuanın dağıtılması ve yapıştırılması yasaktır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Seçim işleri

Bölüm : 1

Seçim hazırlıkları

1. Seçim işlerini yürütmekle görevli teşkilât

Seçim kurulları

ELLİ YEDİNCİ MADDE — Seçim işleri, seçim kurullarınca yürütülür.

Çeşitleri

ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Ankara'da bir Yüksek Seçim Kurulu, her seçim çevresinde bir il seçim kurulu, her ilçede bir ilçe seçim kurulu ve seçim bölgelerinde yerleştirilecek her sandık başında bir sandık kurulu bulunur.

Kendisine doğrudan doğruya bağlı bucak veya köy veya mahalle bulunan il merkezlerinde, bu yerler için ayrıca bir ilçe seçim kurulu bulunur.

Yargıç nezâret ve murakabesi

ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Bu kurullar, tekmil işlerinin görülmesinde yargıç nezâret ve murakabesine tâbidirler.

Kurullarda vazife alamıyacak olanlar

ALTMİŞİNCİ MADDE — İdare âmirleri, zabıta âmir ve memurları, Askerî Ceza Kanununun 3 ncü maddesinde yazılı askerî şahıslar, milletvekilleri kurullarda ve milletvekilliği adayları, aday buldukları seçim çevresindeki kurullarda vazife alamazlar.

Toplantı yeri ve zamanı

ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — İl ve ilçe seçim kurulları genel ve ara seçimlerin başlangıcından önceki on gün ve Türkiye Büyük Millet Meclisince verilecek yenileme ve ara seçim kararıyla yapılan seçimlerde bu kararların Hükümetçe ilâmından itibaren yedi gün içinde Adalet dairelerinde ve müsait değilse belediye ve okul gibi munasip yerlerde vazifeye başlarlar.

Kurul asli ve yedek üyelerine başkan tarafından, ilk toplantıdan en az iki gün önce ve günü ve saati belirtilerek birlikte dâvetiye gönderilir.

Gelmeyen asli üyelerin yerine yedekleri alınır. Bu suretle de yetersayı bulunmazsa mevcutlarala iktifa edilir. Kararlar çoklukla verilir.

Andiçme

ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — İl ve ilçe seçim kurulları başkan, üye ve yedekleri görevlerine başlamadan önce, kurul huzurunda birer birer şöyle andiçerler:

(Hiç bir tesir altında kalmıyarak, hiç kimseden korkmıyarak vazifemi kanuna göre dosdoğru yapacağıma, nâmusum, viedanım ve tekmil mukaddesatım üzerine yemin ederim.)

Sandık kurulları başkan ve üyeleri oy verme günü vazifeye başlamazdan önce sandık başlarında hazır bulunanlar önünde yukarıki fıkrada yazılı şekilde andiçerler.

Bu kanun hükümleri dairesinde kurul üyeleri tamamlandığı takdirde, çağrılan üyeler de göreve başlarken yukarıki şekilde andiçerler.

İl seçim kurulu

ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — İl seçim kurulu, il merkezindeki en yüksek dereceli yargıç başkanlığı altında on üyeden meydana gelir.

İl merkezinde aynı derecede birkaç yargıç bulunduğu takdirde en kıdemlisi, kıdemde de eşitlik halinde en yaşlısı seçim kuruluna başkanlık eder.

İl veya 67 nci maddeye göre ilçe seçim kurulu Başkanlığını yapacak olan yargıç her hangi bir sebeple bu görevi yapamaz ve o yerde bu görevi yapabilecek başka bir yargıç da bulunmazsa o yerin bağlı bulunduğu ağır ceza mahkemesinin yargı çevresi içinde bulunan ve mensup olduğu Adalet Komisyonunca ayrılmasında mahzur görülmiyen bir yargıç Adalet Bakanlığınca seçim işlerini idare etmek yetkisi ile o yere gönderilir.

Ağır ceza çevresi içindeki Yargıçlardan birinin gönderilmesine imkân bulunmayan hallerde bu ağır ceza merkezine en yakın ağır ceza mahkemesinin yargı

çevresi içindeki yargıçlardan biri yukarıki usule tevfiikan Adalet Bakanlığınca yetki verilerek gönderilir.

Bu suretle kendisine yetki verilen yargıcın gelip görevine başlamasına kadar seçim kurulu başkanlığını, kurulun kendi arasında gizli oyla seçeceği bir üye yapar.

Bu madde gereğince kendilerine yetki verilecek yargıçlara 2544 sayılı Kanun hükümleri dairesinde maaş tertibindeki kadro tasarrufatından gönderildikleri yargıçlığa muhassas kadro aylığı tutarının yarısı nispetinde yetki ödeneği verilir.

İl seçim kurulu üyelikleri

ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — İl seçim kurulu üyeleri aşağıdaki şekilde belli olur:

İl seçim kurulu başkanı, kendi tüzüklerine göre ilk genel toplantılarını yapmış olup, o yer seçim çevresiyle birlikte en az yirmi seçim çevresinde altı aydan beri teşkilât kurmuş bulunan tekml siyasi partiler arasında bir kur'a çeker ve kur'da isimleri çıkan yedi partiye birer üye ismü bildirmelerini tebliğ eder. Bu isimleri siyasi partiler beş gün içinde bildirmeye mecburdurlar. Bu üyelere kur'a ile beşi il seçim kurulu aslî üyesi, diğer ikisi yedek üyelere dir.

Bundan başka, keza kur'a sırasıyla belediye meclislerinden beş ve il genel meclislerinden üç kişi ayrılır. Belediye meclislerinden ayrılanlardan, kur'a sırasına göre üçü asli diğer ikisi yedek, il genel meclislerinden ayrılanlardan ise ilk ikisi asli, diğer biri yedek üyedir.

İkinci fıkraya gereğince kendilerinden İl seçim kuruluna üye istenecek siyasi partilerin sayısı üç ise her birinden ikişer asli ve birer yedek; iki ise üçer asli ve birer yedek üye ismi istenir. Siyasi parti bir ise istenilecek üye sayısı üçten fazla olamaz. Siyasi partiler keza beş gün içinde bu isimleri bildirmeye mecburdurlar. Bundan başka kur'a ile belediye ve il genel meclislerinden ikişer asli ve birer yedek üye ayrılır.

Müşterek aday listesi veren siyasi partiler, o seçim çevresinde bir parti sayılırlar. Bir parti olarak kur'aya girer ve üye ismi verirler.

Seçime katılmayan veya katıldıktan sonra seçimden çekilen siyasi partiler, seçim kurullarında üye ve müşahid bulunduramazlar. Açılan üyelikler bu ve mütaakıp maddeler gereğince doldurulur. Bu fıkralar hükümleri ilçe seçim kurullarıyla sandık kurullarında da uygulanır.

Kur'aların çekileceği gün, saat ve yer gazeteler, olmayan yerlerde mütat vasıtalarla ilân edilir ve kur'alar alenî olarak kurul başkanı tarafından çekilir.

Siyasi partiler üyelikleri

ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — 64 ncü madde gereğince yargıcın alenen çekileceği kur'a için doldurulması gereken üyelik sayısı kadar siyasi parti bulunmazsa veya kendilerine tebliğ tarihinden itibaren beş gün içinde cevap vermezlerse eksik kalan yerler mevcut partilerden üye sayısı eşitlik üzere ve bu mümkün olamıyorsa kur'a yoluyla tamamlanmak suretiyle ve hiçbir parti mevcut değilse kurul başkanı tarafından, okur yazar olan ve o yer seçmenlerinden bulunan kimşelerden doldurulur.

Bu madde hükmü ilçe seçim kurulları ile sandık kurulları teşkilinde de uygulanır.

İl Seçim Kurulunun görev ve yetkileri

ALTMİŞ ALTINCI MADDE — İl seçim kurulunun başlıca görev ve yetkileri şunlardır:

1. İl seçim çevresi içinde seçimin intizamla cereyanını temin için gereken tedbirleri almak ve seçim işlerini kontrol etmek;
2. İlçe seçim kurullarına oy sandıklarını ve bu kanunda yazılı diğer seçim araçlarını göndermek;
3. İlçe seçim kurullarının teşekkülüne, işlemlerine ve kararlarına karşı vâkı itirazları inceliyerek kesin karara bağlamak;
4. İlçe seçim kurulları başkanlıklarınca seçim işlerinin yürütülmesi hakkında sorulacak hususları derhal cevaplandırmak;
5. Aday beyannamelerini almak ve ilân etmek, bunlar hakkında vâkı olabilecek itirazları incelemek ve bu beyannamelerden kanunen muteber olmıyanlar hakkında karar vermek, geçici ve kesin aday listelerini yerlerine göndermek ve ilân etmek;
6. Seçim kurulları nezdinde partiler ve bağımsız adaylar adına bulundurulması istenecek müşahitlere bu sıfatlarını gösterir vesika vermek;
7. İlçe bağılı ilçe seçim kurullarından gelen tutanakları birleştirerek il seçim çevresi içinde, kimlerin kaç oy aldıklarını belirten ve bu suretle oy kazananların öz adlarını, soy adlarını ve kazandıkları oy sayısını gösteren bir tutanak tanzim etmek;
8. Milletvekili seçildikleri anlaşılmalara tutanaklarını vermek veya göndermek ve ikişer nüshasını Başbakanlığa göndermek;
9. Bu kanunla kendisine verilen sair görevleri yapmak.

İlçe seçim kurulu

ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — İlçe seçim kurulu ilçedeki en yüksek dereceli yargıcın başkanlığı altında altı üyeden meydana gelir.

İlçede aynı derecede birkaç yargıç bulunduğu takdirde en kıdemlisi, kıdemde de eşitlik halinde en yaşlısı seçim kuruluna başkanlık eder.

İl merkezlerinde kurulacak ilçe seçim kurullarına, il seçim kurullarına başkanlık edecek yargıçtan sonra gelen en yüksek dereceli yargıç, kıdem ve yaş sırasına göre başkanlık eder.

İlçe seçim kurulu üyelikleri

ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — İlçe seçim kurulu üyeleri aşağıdaki şekilde belli olur :

İlçe merkezindeki kurul başkanı, kendi tüzüklerine göre ilk genel toplantılarını yapmış olup, o yer seçim çevresi ile birlikte en az yirmi seçim çevresinde altı aydan beri teşkilât kurmuş bulunan tekmil siyasi partiler arasında aleni bir kur'a çeker ve kur'ada isimleri çıkan altı siyasi partiye birer üye ismi bildirmelerini tebliğ eder. Bu isimleri partiler beş gün içinde bildirmeye mecburdurlar.

Bu üyelere, kur'a sırasıyla, dördü ilçe seçim kurulu asli üyesi, diğer ikisi yedek üyedirler.

Bundan başka, ikisi belediye ve ikisi il genel meclisinden olmak üzere keza kur'a ile dört kişi seçer. Bunlardan kur'a sırası ile ilki asli diğeri yedek üyedir. O ilçe genel meclis üyesi il seçim kuruluna ayrılmış veya esasen kâfi gelmemekte bulunmuş ise mevcut olan genel meclis üyesi kur'asız asli üyeliğe alınır ve yedek

üye ve hiç mevcut değilse asli ve yedek üye kur'a ile belediye meclisinden ayrılır.

Kur'anın çekileceği gün, saat ve yer gazetelerle, olmyan yerlerde mûtaad vasıtalarla ilân edilir ve kur'a aleni olarak kurul başkanı tarafından çekilir.

İlce seçim kurulunun görev ve yetkileri

ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — İlce seçim kurullarının başlıca görev ve yetkileri şunlardır :

1. İlce dâhilinde seçimin intizamla cereyanını temin için gereken tedbirleri almak ve seçim işlerini kontrol etmek;
2. İlcedeki sandık kurullarına oy sandıklarını ve bu kanunda yazılı diğer seçim araçlarını göndermek;
3. Sandık kurulları teşekkülüne, işlemlerine ve kararlarına karşı vâkı itirazları inceliyerek kesin karara bağlamak;
4. Sandık kurulları başkanlıklarınca seçim işlerinin yürütülmesi hakkında sorulacak hususları derhal cevaplandırmak;
5. Sandık kurulları nezdinde partiler ve bağımsız adaylar adına bulundurulması istenecek müşahitlere bu sıfatlarını gösterir vesika vermek;
6. İlce dâhilindeki sandık kurullarından gelen tutanakları birleştirerek adayların kaçır oy aldıklarını belirten ayrı bir tutanak tanzim etmek ve bu tutanağı seçim işlerine ait diğer evrak ile birlikte il seçim kuruluna göndermek;
7. Bu kanunla kendisine verilen sair görevleri yapmak.

Sandık kurulu

YETMİŞİNCİ MADDE — Sandık kurulu bir başkan ve dört üyeden meydana gelir.

Başkan

YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — İlce seçim kurulu toplanarak seçim bölgesindeki veya dışındaki seçmenler arasından iyi şöhret sahibi olmakla tanınmış, okur yazar kimselerden kurula bağlı seçim bölgelerindeki sandıklardan her biri için ikişer kişiden mürekkep bir liste tertip eder.

Kurul, bunlardan birini aleni kur'a ile sandık başkanlığına seçer.

Sandık kurulu başkanının vazifesi başına gelmemesi halinde, yerine kurul üyelerinden en yaşlısı başkanlık eder.

Sandık kurulu üyelikleri

YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Sandık kurulu üyeleri aşağıdaki şekilde belirlenir :

67 nci maddede gösterilen yargıç; kendi tüzüklerine göre ilk genel toplantılarını yapmış olup, o yer seçim çevresiyle birlikte en az yirmi seçim çevresinde altı aydan beri teşkilât kurmuş bulunan tek mil siyasi partiler arasında aleni bir kur'a çeker ve kur'ada isimleri çıkan beş partiye birer üye ismi bildirmelerini tebliğ eder. Bu isimleri siyasi partiler beş gün içinde bildirmeye mecburdurlar.

Bu üyelerden kur'a sırasıyla üçü sandık kurulu asli üyesi, diğer ikisi de yedek üyelerdir.

Bundan başka, sandığın bulunduğu köy ve mahalle ihtiyar heyeti üyelerinin

seçmenlik sıfatını haiz olanları arasından, keza kur'a ile iki kişi seçer. Bunlardan, kur'a sırasına göre ilki asli, diğeri yedek üyedir.

Kur'anın çekileceği gün, saat ve yer gazetelerle, olmıyan yerlerde mûtat vasıtalarla ilân edilir ve o saatte kur'a aleni olarak başkan tarafından çekilir. Kur'a'nın çekileceği günün ilân edildiği ve kur'anın aleni olarak çekildiği, bir tutanakla tesbit olunur.

Görev süresi

YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Sandık kurulları oy verme gününden 48 saat önce göreve başlarlar ve seçim işleri bitinceye kadar çalışmaya devam ederler.

Görev ve yetkiler

YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Sandık kurullarının başlıca görev ve yetkileri şunlardır:

1. Sandık alanı içinde seçimin intizamla cereyanını temin için gereken tedbirleri almak ve oy vermek işlerini idare ve kontrol etmek;
2. Sandık alanında sandığın konulacağı yeri tâyin ve sokak başlarında bu yeri göze çarpacak surette gösterecek işaretleri koymak veya mûtat vasıtalar ile duyurmak;
3. Bu kanundaki esaslar dairesinde sandık alanına ait oyları saymak ve bu hususu tutanağa geçirmek;
4. Oy verme işleri hakkında ileri sürülecek itirazları tetkik etmek ve bir karara bağlamak;
5. Bu kararlardan itiraza uğrıyanları ilce seçim kuruluna göndermek.

Adaylar ve müşahitleri

YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Sandık başı muamelelerini takip etmek üzere siyasi parti ve bağımsız adaylar birer müşahit gönderebilirler.

Bağımsız adaylarla müşahitleri ve siyasi parti adayları ile müşahitleri sandık başı muamelelerini takip edebilecek durumda bütün muamelelerde hazır bulunabilirler.

Hazır bulunan bağımsız aday müşahitleri üçten fazla olursa, bunların arasında kur'a çekilir. İlk ismi çıkan üç müşahit sandık başında bırakılır, diğeri sandık yerinde kalabilirler.

Çoğunluğun sağlanması

YETMİŞ ALTINCI MADDE — Sandık başında oy verme başlamazdan önce veya oy verme sırasında siyasi parti üyelerinden biri veya birkaçı vazifesini yapmazsa, ceza hükümleri mahfuz kalmak üzere, yerine siyasi parti yedek üyelerinden biri getirilir. Bu dahi mümkün olmaz ve kurul üyeleri üçten aşağı düşerse bu cihet tutanağa geçirilir ve eksikler o sandık alanında seçme yeterliğini hâiz, başkanın seçeceği kimselerden doldurulur.

Intizamın sağlanması ve sandık yeri

YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Sandık yerinde intizamın sağlanması sandık kurulu başkanına aittir.

Bu kanuna göre sandık yeri; sandığın, kapalı oy verme yerinin ve sandık kurulunun yerleştiği mahallin 100 metre mesafesi içinde kalan çevre parçasıdır.

Başkana ait yetkiler

YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Sandık yerinde seçmenin oyunu tam bir serbestlikle ve gizli şekilde kullanmasına veya sandık kurulunun görevini yapmasına engel olmaya kalkışanlara, yahutta oy verme işinin yolunda gitmesini aksatanlarla sandık başı muamelelerinin intizamını bozmaya yeltenenlere başkan ihtarda bulunur. İhtarı dinlemiyenleri sandık yerinden dışarı çıkarabilir. Bu kimse üye ise ancak kurul kararıyle çıkarılabilir.

Bu işlerde zabıta kuvvetleri munhasıran başkanın emrine göre hareketle mükelleftirler.

Suç işlenmesi

YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Sandık yerinde bir suç işlenmesi hâlinde sandık kurulu keyfiyeti tutanağa geçirir ve sanığı zabıtaya teslim eder.

Inzibat tedbirleri

SEKSENİNCİ MADDE — Sandık yerlerinde kurul üyelerinden ve bu kanunla kendilerine yetki verilmiş olanlardan ve seçmenlerden gayri hiç kimse bulunamaz.

Sandık yerinde ancak sandık kurulu başkanının lüzumunda davet edeceği silâhlı kuvvetler bulunabilir. Kurul başkanının istiyebileceği inzibati tedbirler seçmenlerin seçim işlerini takip etmelerine mâni olacak mahiyette olamaz.

Yukarki fıkrada yazılı silâhlı kuvvetler dışında kalan zabıta âmir ve memurları ile bilûnum resmî üniforma giymiş kimseler ve her hangi bir suretle silâh taşıyanlar sandık yerine giremezler.

Zabıta makam ve mensuplarının icabında alacakları tedbirler, seçmenin sandık yerine serbestçe girmesine mâni veya güçleştirici olamaz; seçmenin sandık yerine serbestçe girmesine mâni olucu veya güçleştirici her türlü hareketleri önlerler.

Sandığın konulacağı yer

SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Sandığın konulacağı umumi mahalli ve oy verme işinin vaktinde sona ermesi için gerekli tedbirleri sandık kurulu tesbit eder. Sandığın konulacağı yerin belirtilmesinde seçmenin en az külfet ve zahmetle oyunu serbestçe ve gizli şekilde verebilmesi düşünülür.

Sandık; okul avlu veya salonları, mâbetlerin münasip kısımları gibi geniş umumi yerlere konur. Açık yerlerde saçağı, sahanlığı, sundurması bulunan yerler tercih edilir. Hükümet konaklarına ve parti binalarına sandık konulamaz.

Aynı yerde dörtten fazla sandık bulunuramaz.

Seçmen listesinin asılması

SEKSEN İKİNCİ MADDE — Sandık kurulu oy verme işine başlamazdan önce kendi sandığında oy kullanacak seçmenlere ait ve 84 ncü madde mucibince ilçe seçim kurulları tarafından kendilerine gönderilen iki listeden bir tanesini sandık başında seçmenlerin yığılmasına mâni olacak münasip ve kolaylıkla görülüp tetkik edilir bir yere asar. Bu liste oy verme sona erinceye kadar asılı kalır.

2. Sandık alanlarının tesbiti

Sandık alanı

SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Seçmen sayısı 300 ü geçmeyen her seçim bölgesi bir sandık alanıdır.

300 den yukarı seçmeni ihtiva eden seçim bölgeleri, her biri 500 den yukarı seçmeni ihtiva etmeyecek şekilde gereği kadar sandık alanlarına bölünür.

Bir köy veya mahallenin bütün nüfusu o seçim çevresi içinde bir yaylaya gittiği takdirde sandık yaylaya konulur. Köy veya mahalle nüfusunun 150 den fazlası yukarıki surette yaylaya gittiği ve muhtar da oy verme gününden en az 10 gün evvel yaylaya gidenlerin adlarını havi listeyi ilçe seçim kuruluna bildirdiği takdirde listeler ona göre ayrılarak ayrı ayrı sandık konulur.

Dört kilometre dâhilinde bağlanabileceği sandık alanı bulunmayan muhtarlıklar ve sair meskûn mahaller icabında birleştirilerek ayrı bir sandık alanı kurulur.

İlçe seçim kurulları kendilerine bağlı seçim bölgelerinin ihtiva edecekleri sandık alanının miktarını tesbit ederler.

İlçe seçim kurulları bir seçim bölgesinin sandık alanlarını köy veya mahallelerin sokaklarının durumuna göre tesbit ederler. Bu yerler oy verme gününden en az bir hafta önceden başlamak üzere mahallî gazetelerle, gazete olmayan yerlerde mûtat vasıtalarıyla ilân edilir.

Bu suretle tesbit edilen sandık alanlarında dört sene müddetle değişiklik yapılamaz. Bu müddetten sonra değişiklik yapılması hakkındaki istekler kurulca incelenerek gerektirdiği takdirde yukarıki esaslar dairesinde değişiklik yapılarak ilân olunur.

Listelerin sandık alanlarına gönderilmesi

SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Bir seçim bölgesi müteaddit sandık alanlarına ayrıldığı takdirde ilçe seçim kurulları kendilerine 23 ncü maddeye göre nüfus müdür ve memurları tarafından verilecek seçim bölgesinin seçim kütüğünden, o bölgenin ayrıldığı sandık alanlarında kayıtlı bulunan seçmenlerin kayıtlarını çıkararak, her sandık için ayrı ayrı ikişer liste tanzim eder. Bu listelerin kütüğe mutabakatını kurul mühürü ile tasdik ederek ilgili sandık kurulu başkanına gönderir.

Bu listelerin tanzimi için gerekli matbu kâğıtlar sandık alanları miktarına göre vali ve kaymakamlar tarafından ilçe seçim kurulu başkanlarına yollanır.

3. Oy verme araçları

Teslimi gerekli eşya

SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Adalet Bakanlığı; il, ilçe ve sandık seçim kurulları mühürlerini ve seçim işleri için mahallerinde temini mümkün olmayan lüzumlu her türlü kırtasiye ve levazımı zamanında il ve ilçe seçim kurulları başkanlıklarına gönderir.

İl seçim kurulu başkanları oy verme gününden en az on gün evvel ilçe seçim kurulları başkanlıklarına ve bunlar da oy verme gününden en az iki gün önce aşağıda yazılı eşyanın sandık kurullarına teslimini sağlarlar :

1. Seçim bölgesinde her sandık için ağzı mühürlü bir kese içine konulmuş

numaralı bir mühür (Hangi sandığa hangi numaralı mührün verildiği tutanağa geçirilir.);

2. Sandıklar ile her birinde bulunacak kapalı oy verme yerleri sayısı mecmu-una müsavi miktarda çevre adaylarının tasdikli listesi ile 92 nci maddede yazılı levha;

3. İlçe seçim kurulu mühürü ile mühürlenmiş ve oy puslalarının konulmasına mahsus zarfları havi bir paket;

4. Oy sandıkları;

5. Sandık sayısınca ıstampa;

6. Sandık sayısınca örneğine uygun tutanak defteri;

7. Örneğine uygun matbu sayım cetvelleri;

8. Örneğine uygun matbu tutanak kâğıtları;

9. Sandık sayısınca boş torba;

10. Münasip miktarda kopya kalemi;

11. Gerekli miktarda kapalı oy verme yeri inşası için malzeme;

12. Kapalı oy verme yerine konulmak ve oy puslası olarak kullanılmak üzere beyaz boş kâğıt paketi ve gerekli sair eşya.

Tutanak defteri

SEKSEN ALTINCI MADDE — Kurullarda sahifeleri numaralı ve mahallin en yüksek dereceli yargıcı tarafından tasdikli bir tutanak defteri bulunur. İşlemler ve kararlar bu deftere yazılır ve başkan ve üyeler tarafından imza olunur.

Araçların sağlanması

SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Seçim için gerekli teknil maddi ve malî vasıtaları seçim kurulu başkanları zamanında ve muntazam bir surette sağlamak ve yerlerine göndermekle mükelleftir.

Bu hususlarda kurul başkanlarının emirleri üzerine zâbita âmir ve memurları, belediyeler ve muhtarlıklar gerekli yardımlarda bulunmaya mecburdurlar.

Oy puslası

SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Sandık kurullarında kapalı oy verme yerine konmak üzere boş ve beyaz kâğıtlar bulundurulur. Siyasi partilerle bağımsız adayların seçmenlere dağıtacakları matbu oy puslaları renkli olabilir ve bunlarda özel işaret bulundurmaları mümkündür.

Bu işaretlerin 2596 sayılı Kanun hükümlerine göre kullanılması lâzımdır.

Bir siyasi partinin tüzüğü gereğince kabul edilen özel işaret ve benzerleri diğer siyasi partiler ve bağımsız adaylar tarafından kullanılamaz.

Partiler ve bağımsız adayların oy puslalarında kullanacakları renk ve özel işaretleri aday gösterme müddetinin bitmesinden en çok üç gün içinde Yüksek Seçim Kuruluna bildirmeleri lâzımdır. Bu müddet içinde bildirmeyenler renkli oy puslası ve özel işaret kullanamazlar.

Renk ve özel işaretler birbirine benzerse önce bildirilen kabul ve diğeri reddolunur. Ret iki gün içinde ilgili siyasi parti veya adaya bildirilir.

Bunlar üç gün içinde yenisini vermezler veya verdikleri renk ve özel işaret yine kendisinden evvel verilmiş diğerk renk ve işarete benzerse artık o parti ve bağımsız aday işaret kullanamaz.

Siyasi partilerle bağımsız adayların oy verme yerlerine konulmasını isteyecek-

leri matbu oy puslaları oy verme gününden bir gün önce sandık kurulları başkanlarına teslim olunur.

Pusla doldurma serbestisi

SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Seçmen, dilediği adayları yazarak oy puslası doldurmakta serbest olduğu gibi matbu oy puslasında yazılı isimlerden dilediğini silebilir ve yerlerine başka adayların isimlerini yazabilir.

Zarf

DOKSANINCI MADDE — Seçmenin içerisinde oy puslası koyup kapatacağı zarflar tek biçim ve renkte ve içindeki oy puslası fark edilemeyecek surette Hükümetçe hazırlatılır.

Her seçim çevresine, çevredeki seçmen sayısının onda biri fazlası miktarında zarf gönderilir. Bunlar, üzerinde içindeki zarf sayısı işaretli, mühürlü paketler halinde seçim bölgeleriyle sandık kurullarına aynı nispete göre dağıtılır.

Zarf paketleri kurul huzurunda açılır, sayılır ve netice tutanağa geçirilir.

Kapalı oy verme yeri

DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Oy puslasının kapalı oy verme yerinde zarfa konulup kapatılması mecburidir. Bu maksatla sandık kurulu, seçmenin matbu bir oy puslasında dilediği adayları tesbit ederek veya yeni bir oy puslası yazarak zarflaması, yahutta önceden hazırlıyacağı oy puslasını zarfa koyması için oy serbestliğini ve gizliliğini sağlayacak lüzumu kadar kapalı oy verme yeri hazırlar.

Vasıfları

DOKSAN İKİNCİ MADDE — Kapalı oy verme yeri, seçim bölgesinin icaplarına göre sabit olsun, takma olsun içerisi dışardan gözetlenemeyecek ve oy puslasını seçmenin dilediği gibi hazırlayıp zarflayabileceği şekil ve vasıfta olur. Aday listesiyle bu kanunun oy verme serbestliğine ve gizliliğine dair olan hükümlerinin levha halinde basılmış metni kapalı oy verme yerinde asılı durur.

Kapalı oy verme yerinde masa ve hücre cidarı üzerine yerden bir metre yüksekliğe tesbit edilmiş ve ayakta yazı yazmaya elverişli bir sabit rahle ve kalem bulunması mecburidir.

Bölüm : 2

Sandıkbaşı işleri

1. Oy verme gününe mahsus tedbirler

İçki yasağı

DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Oy verme günü, oy verme müddetince umumi içkili yerlerle umumi mahallerde her çeşit ispirtolu içki verilmesi, satılması ve içilmesi ve her hangi bir suretle ispirtolu içki satılması yasaktır.

Oy verme günü, oy verme müddetince, tekmil umumi eğlence yerleri kapalı

kalır. Eğlence yeri vasfını hâiz lokantalarda bu müddet içinde yalnız yemek verilebilir.

Oy verme günü, oy verme müddetince ordu ve zabıta mensuplarından başka hiç kimse Türk Ceza Kanunu menetmemiş olsa bile köy, kasaba ve şehirlerde silâh taşıyamaz.

2. Oy verme

Oy verme müddeti

DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Oy verme günü, saat 8 den 17 ye kadar gelecek zaman oy verme müddetidir. Saat 17 ye geldiği halde sandık başında oylarını vermek üzere bekliyen seçmenler de oylarını kullanırlar.

Oy vermede sıra

DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Oy verme günü sandık başına gelecek seçmenler, sandık kurulu önüne başkan tarafından sıra ile birer birer alınırlar. Geberler, hastalar ve sakatlar bekletilemezler. Yaşlılar önce alınabilirler.

Oy vermeden önceki işler

DOKSAN ALTINCI MADDE — Sandık kurulu önüne alınan kimse seçmen kartını başkana verir. Başkan seçmenin kütük listesinde adını bulur ve masa üzerinde duran zarflardan bir tane vererek, sandık yerinde birden ziyade kapalı oy verme yeri varsa, hangi kapalı oy verme yerinde oy vereceğini söyler ve oy pusulasını zarfa koyup güzelce kapamadan çıkmamasını tenbih eder.

Zarfı alan seçmen doğruca kapalı oy verme yerine gider ve oyunu kullanmadan başka yere gidemez. Kapalı oy verme yerine girmiyen veya zarfı alıp oy vermiyen seçmenden zarf geri alınır.

Kapalı oy verme yerinde kalma

DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Bir seçmen kapalı oy verme yerinden dışarı çıkmadıkça hiç kimse oraya giremez. Şukadar ki, oy verme pusulasını hazırlayıp zarflamak için gerekli normal müddetten fazla kapalı oy verme yerinde kalan seçmen, başkan tarafından uyarılır; çıkmamakta devam ederse çıkarılır.

Zarfın atılması ve imza

DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Kapalı oy verme yerinde dilediği oy pusulasını zarfa koyup kapadıktan sonra, seçmen burasını terkeder ve zarfını sandığa bizzat atar.

Körler, meflûçlar veya bu gibi bedenî mâlûliyetleri açıkça belli olanlar, bu seçim çevresi seçmeni olan akrabalarından birinin ve akrabası yoksa diğer her hangi bir seçmenin yardımı ile oylarını kullanabilirler. Bir seçmen birden fazla mâlûle refakat edemez.

Kurul başkanı oyunu sandığa atan seçmene ait olup, zarf alabilmek için kendisine bırakılmış olan seçmen kartının mahsus yerini mühürler ve kütük listesindeki ismi hizasına imzasını attırdıktan sonra kartı kendisine geri verir.

İmza atmasını bilmiyen veya ârıza sebebiyle imza edecek durumda bulunmıyan seçmen, sol elinin baş parmağını basar. Bu parmağı olmiyan seçmenin hangi parma-

ğini basmış olduğu yanına yazılır. Hiç parmağı olmıyan seçmenin durumu, ismi yerine işaret edilir.

Sandık başını terk

DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Hiçbir seçmene sandık başında müdahale, telkin veya tavsiyede bulunulamaz ve hiçbir seçmen oyunu kullandıktan sonra sandık başında kalamaz.

Kurul mensuplarının oy vermesi

YÜZÜNCÜ MADDE — Sandık kurulu başkan ve üyeleri, hangi seçim bölgesi veya sandık listesinde kayıtlı olurlarsa olsunlar vazife gördükleri sandıkta oy verirler. O seçim çevresinde oy vermiye yetkili olan ve seçmen kartını gösteren adaylar ve müşahitler de buldukları sandıkta oy verebilirler.

Bunun için sandık başında oy vermek üzere bekliyen seçmenlerin arkası alınmış olması lâzımdır.

Sandık kurulu başkan ve üyeleriyle aday ve müşahitlerinin o sandıkta oy verdikleri tutanağa geçirilir.

Bunlar isim ve hüviyetlerini o sandık seçmen listesine kayıt ederek isimleri hizasına imzalarlar.

3. Oyların sayımı

Sayım tedbirleri

YÜZ BİRİNCİ MADDE — Sayım alenidir. Oy verme yerinde hazır bulunanlar sayımı takip edebilirler. Kurul faaliyetinin selâmet ve intizamı bakımından sayım masası etrafında boş kalması gereken kısmı, kurul, bir karar ile tâyin eder ve bu kısım etrafında ip girmek gibi hazır bulunanların sayımı takip etmelerine engel olmıyacak tedbirler alabilir.

Oy verenler sayısının kontrolü

YÜZ İKİNCİ MADDE — Oy verme işi bitince kurul başkanı bunu yüksek sesle ilân eder. Masa üzerinde sandıktan gayrı ne varsa kaldırılır .Oy vermenin bittiği saat tutanağa geçirilir.

Bundan sonra kütük listesinde yazılı olupta oy vermiş olanların sayısı, isimleri hizasındaki imza veya parmak izleri sayılarak tutanağa geçirilir ve netice yüksek sesle ilân edilir.

Kullanılmıyan zarflar

YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Oy zarflarından kullanılmıyanlar sayılır ve oylarını veren seçmen sayısına eklenerek kurula teslim edilen zarf yekûnuna uygun olup olmadığı tutanağa geçirilir. Kullanılmıyan zarflar bir paket halinde mühürlenir ve üzerine sayısı kaydedilerek kezâ tutanağa geçirilir.

Daha sonra okunup kaydedilecek oy puslalarının konmasına mahsus torbanın boş olduğu tesbit edilerek keyfiyet tutanağa geçirilir.

Sandığın açılması ve zarfların sayımı

YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Yukarıki maddede yazılı muameleden sonra sandık, oy verilen yerde ve hazır bulunanların gözü önünde açılır. İçindeki zarflar, açılmadan sayılır ve oylarını kullanmış olan seçmen sayısına uygun olup olmadığı tutanağa geçirilir.

Fazla zarf çıktığı takdirde, tekmil zarflar yeniden sandığa konur. Kurul başkanı sandıktan, fazla sayıya tekabül eden miktarda zarfı gelişigüzel alır. Bunlar açılmadan yakılır ve keyfiyet tutanağa geçirilir.

Bundan sonra sandıktaki zarflar tekrar sayılır ve oy verenler sayısına tekabül ettiği görülürse ara verilmeksizin sayıma başlanır.

Sayımın sürekliliği

YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Sayım işi aralıksız devam eder.

Zarfların açılması

YÜZ ALTINCI MADDE — Sayıma başlamazdan önce kurul başkanı kurul üyesi tam ise birisi muhalefetten olmak üzere ayrı ayrı siyasi partilere mensup iki üyeyi cetvel kayıtcısı olarak ve siyasi parti mensubu üyelerden birini sandıktan zarfları çıkarıp kendisine vermek, diğerini de işlenecek oy puslalarını torbaya koymakla ödevlendirir. Sayım cetvellerinin boş ve yazısız olduğunu hazır bulunanlara gösterir.

Vazifeli üye sandıktan oy zarfını teker, teker alarak başkana verir. Başkan zarfın üzerinde onu atan seçmeni belli edecek imza, mühür veya işaret bulunup bulunmadığına baktıktan sonra zarfı açar, ayırır ve okur.

O okudukça cetvel kayıtcısı iki üyeden her biri önündeki cetvelde ismi okunan adayın hizasına aldığı oy sayısını kaydeder. Böylece okunan ve sayım cetveline kaydedilen puslaları başkan diğer vazifeli üyeye verir o da bunu torbaya atar.

Oy puslalarını isterlerse kurulun diğer üyeleri ve parti müşahitleri görebilir. Aday ve parti müşahitlerine sayım masası başında yer verilir.

Ancak, parti müşahitleri üçten fazla ise hazır bulunanlar arasında başkan tarafından kurul huzurunda kur'a çekmek suretiyle sandık başında kalacak üç parti müşahidi tesbit edilir. Diğer müşahitlerle bağımsız aday müşahitleri için sayım işlemini yakından takip edebilecekleri bir yer ayrılır.

Oy puslaları ile açılan zarflar sayısının kontrolü

YÜZ YEDİNCİ MADDE — Oy sayımı bitince, torbaya atılmış olan oy puslalarının sandıktan çıkan zarf sayısına uygunluğu kontrol edilir ve keyfiyet tutanağa geçirilir.

Oy puslasına yazılacak isim

YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — Oy puslasına adayın öz ve soyadının yazılması lâzımdır. Şu kadar ki, sadece öz veya soyadından adayın kim olduğu te reddütsüz anlaşılmakta ise, kendisine verilen oy müteber olur.

Mûteber olmıyan oy puslaları

YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Aşağıda yazılı oy puslaları mûteber değildir:

1. Sandık kurulunca verilen tek biçim ve renkte bir zarftan gayri bir zarfa konulmuş bulunan puslalar;
2. İmzalı veya mühürlü veya seçmenin kim olduğunu belirten herhangi bir işaret taşıyan puslalar;
3. Hangi seçmen tarafından atıldığı belli olacak şekilde imza, mühür veya işaret taşıyan zarftan çıkacak oy puslaları;
4. İhtiva ettikleri isimlerden hiçbiri sandık kurulunca okunamıyan oy puslaları.

Bir zarftan, muhtelif isimleri muhtevi ve birden fazla oy puslaları çıktığı takdirde bu puslalardan hiçbiri mûteber olmaz. Aynı isimleri muhtevi pusladan birkaç tane çıkması halinde bunlar tek pusla sayılır.

Hesaba katılan ve katılmıyan oy puslaları

YÜZ ONUNCU MADDE — Belli aday sayısından daha az sayıda isim ihtiva eden oy puslaları olduğu gibi kabul edilir.

Puslada yazılı isimlerden kurulca okunamıyan isimler hesaba katılmaz.

Aynı isim birkaç defa yazılmışsa tek oy sayılır.

Puslada, seçilecek aday sayısından fazla isim bulunduğu takdirde, sondan başlanarak fazla adlar hesaba katılmaz.

4. Sandıkbaşı işlerine itiraz*İtirazın incelenmesi ve sonucu*

YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — Sandık başı işlerinden dolayı sandık kurullarına ilgili seçmen veya siyasi parti tarafından yapılacak itiraz ve şikâyetler üzerine, sandık kurulu derhal itiraz ve şikâyeti tetkik ve bir karara bağlayarak ilgiliye seçim yerinde tefhim eder. Aynı zamanda, bu karara karşı itiraz olup olmadığını sorar. İtirazı varsa kararla beraber bunu da tutanağa geçirir.

İlgili seçmen veya siyasi partiler, tutanağa geçirilen bu karara karşı yapacakları itiraz için ilçe seçim kurulu başkanına müracaat edebilirler. Başkanın kararı, vaziyeti tashih ve sandık kurulu kararını iptal eder mahiyette ise derhal sandık kuruluna bildirilir. Kurul bu karara uyar.

Şikâyet ve itirazların şekil, müddet ve tesiri

YÜZ ON İKİNCİ MADDE — Şikâyet ve itirazlarda şikâyet ve itiraz edenin adının, soyadının ve adresinin açıkça bildirilmesi şarttır. Böyle olmıyan şikâyet ve itirazlar tetkik edilmez.

Sandık kurullarına en geç tutanağın tanzim edilmesine kadar şikâyet olunabilir.

Sandık kurullarının kararları ve tutanakların tanzim işlemleri aleyhine ilçe seçim kurullarına yapılacak itirazlar sandık tutanağının tanzimine kadar sözlü veya yazı ile sandık kurulları vasıtasıyla veya oy verme gününün ertesi günü saat 17 ye kadar doğrudan doğruya ilçe seçim kurullarına yazı ile yapılabilir. İlçe seçim kurulları, oy verme gününü takip eden ikinci gün saat 17 ye kadar kararlarını verirler.

İlçe seçim kurullarının işlem ve kararlarına karşı şikâyetler bu kurulların tu-

tanaklarını tanzim etmelerine kadar ve bu kurulların kararları ve tutanaklarının tanzim işlemleri aleyhine il seçim kurullarına yapılacak itirazlar ilçe tutanaklarının tanzimine kadar bu kurullar vasıtasıyla veya ilçe tutanaklarının tanzimi gününün ertesi günü saat 17 ye kadar doğrudan doğruya il seçim kurullarına yazı ile yapılabilir.

İl seçim kurulları tutanaklarını tanzim gününü takip eden üçüncü gün saat 17 ye kadar şikâyet ve itirazlar hakkında kararlarını verirler.

İlçe ve il seçim kurullarına şikâyet ve itirazda bulunanlar hazır iseler karar kendilerine tehfim edilir. Hazır değillerse şikâyet ve itirazlarında seçim kurulunun bulunduğu kasaba veya şehirde muayyen bir yer gösterilmiş olması halinde karar bu yere tebliğ olunur.

Kurul kararlarına karşı yapılacak şikâyet ve itirazlar oy vermeye ve her türlü seçim işlerinin devamına engel olmaz.

Bölüm : 3

Oy verme neticeleri

1. Sayım neticelerinin toplanması

Sayımın ilânı ve neticelerinin tutanağa kaydı

YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Oyların sayımı ve sayım cetvellerine neticelerin geçirilmesi biter bitmez sandık kurulu başkanı bu neticeleri yüksek sesle ilân eder. Bundan sonra :

1. Oy vermenin yapıldığı tarih ve gün;
  2. Oy sandığının sandık kurulu üyeleri ve seçim yerinde hazır bulunanlar huzurunda alenen açıldığı saat ve dakika, şayet sandık saat 17 den sonra açılmışsa, bunun sebebi;
  3. Seçim alanındaki seçmen listesinde yazılı olan seçmenlerin sayısı;
  4. Oy kullanan seçmenlerin sayısı;
  5. Sandıktan çıkan zarf sayısı; bunların oy vermiş olan seçmen sayısını belirten tutanaklarla karşılaştırılmasının sonucu ve fazla çıkmışsa, bu fazlanın kaç tane olduğu ve yakıldığı;
  6. Makbul ve muteber tutulan oy puslalarının sayısı;
  7. Oy puslalarından kaç tanesinin hangi sebepten ötürü muteber tutulmamış olduğu;
  8. İtiraz edilmiş ve ihtilâflı görülmüş fakat muteber addolunmuş oy puslalarının sayısı;
  9. Soyadı alfabe sırasına göre adayların kaç oy aldıkları (Rakamla ve yazı ile);
  10. Sayım neticesinin başkan tarafından orada hazır bulunanlara ilân edildiği;
  11. Oy vermede kanuna aykırılık bulunduğu haber verilmiş veya şikâyette bulunmuşsa bunların nelerden ibaret olduğu ve kurulca haber veya şikâyet üzerine verilen kararların neden ibaret bulunduğu;
- Matbu tutanak kâğıdına kayıt edilir ve altı başkan ve üyelerce imzalanır.

Tutanağın asılması

YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Adayların isimleriyle kazandıkları oy sayısını gösteren ve bundan önceki maddenin 9 numaralı bendinde gösterilen netice-

nin sandık kurul başkan ve üyelerince imzalı bir cetveli bir hafta müddetle sandık çevresi dâhilinde asılı kalır.

Bu cetvellerin tasdikli birer örneği siyasi partiler ve isterlerse bağımsız adaylar müşahitlerine verilir.

Sayımın dair evrak ve vesikaların teslimi

YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Hesaba katılan oy puslaları, sandık kurulca düzenlenen tutanaklar, tasnifte kullanılıp altı kurulca imza edilen sayım cetvelleri, hesaba katılmıyan veya itiraza uğrıyan oy puslaları, tutanak defteri, kurulca mühürlü ve imzalı ayrı ayrı paketler halinde kurulun mührü ile mühürlenmiş ve başkan ve üyeler tarafından imzalanmış bir torbaya konularak kurulun bağlı olduğu ilçe seçim kuruluna sandık kurulu başkanı ve istiyen kurul üyeleri tarafından götürülüp teslim olunur.

İlçe seçim kurulu bu torbayı sandığı getiren üyeler huzurunda açarak muhteviyatı hakkında müfredathı tutanak tanzim eder ve altı her iki kurulun başkan ve üyeleri tarafından imza edilerek il seçim kuruluna gönderilecek evraka bağlanır. Bunun bir sureti de sandık kurulu başkanına verilir.

Neticelerin birleştirilmesi

YÜZ ON ALTINCI MADDE — İlçe seçim kurulları bu suretle bir taraftan sandık kurulundan gelen evrakı peyderpey almakla beraber arasız çalışır ve sandık tutanaklarını birleştirmeye devam eder. En son sandık tutanağı geldikten sonra, ilçe dâhilindeki bütün sandık tutanaklarının birleştirilmesini ikmal ile bunun neticesini adayların soyadları alfabe sırasına göre tanzim edilmiş umumi bir tutanakla tesbit eder ve adayların aldıkları oylardan itiraz edilmeksizin makbul ve muteber tutulan oylarla itiraz edilmiş iken muteber addolunan oyların sayısını ayrı ayrı ve bunları yekûn ederek her birinin kaç oyu aldıklarını gösterir. İlçe seçim kurullarında hazırlanacak bu tutanaklar hemen İl seçim kuruluna gönderilir.

İlçe seçim kurullarının yapacakları tasnif işlemleri sırasında siyasi partiler aday ve müşahitleri ve bağımsız aday ve müşahitleri istedikleri takdirde bulunurlar. Hazır bulunan bağımsız aday ve müşahitleri beşten fazla olursa kur'a çekilerek ilk ismi çıkanlardan beşi bulundurulur. Bunlara birleştirme işlemlerini yakından takip edebilecekleri bir yer ayrılabilir ve tasnif bu suretle âleni olarak yapılır.

Müfredathı olarak her sandık tutanağında adayların aldıkları oy miktarını gösteren tutanağın birer sureti tasdikli olarak siyasi partiler ve isterlerse bağımsız adaylar temsilcilerine verilir.

Birleştirme neticesini gösteren tutanağın münderecatı, hazır bulunanlara ilân edilir ve bir sureti ilçe seçim kurulu kapısına üç gün müddetle asılır.

78, 79 ve 80 nci maddeler gereğince sandık kurulu başkanlarının sandık yerinde haiz oldukları yetkileri, ilçe seçim kurulu başkanları da tasnif yerinde haizdirler.

2. Milletvekilliği tutanakları

Milletvekilliği tutanakları

YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — İl seçim kurulları merkez ilçesi de dâhil olmak üzere ilçe seçim kurullarından gelen tutanakları yukarıki maddede belirtilen

şekilde birleştirmek suretiyle oy kazananların adlarını ve soyadlarıyla kazandıkları oy sayısını bir tutanakla belli eder. Adaylardan en çok oy alanların milletvekili seçildiklerini diğer bir tutanakla tesbit eder.

En az oy alanın aldığı oy sayısına eşit sayıda oy almış başka bir aday varsa kurul önünde aralarında kur'a çekilir. Kur'ada adı çıkana tutanak verilir. Bu tutanağın Türkiye Büyük Millet Meclisince iptali halinde kur'ada kaybedene tutanak verilir.

Bütün bu işler yapılırken yukarıki maddede yazılı olduğu şekilde aday ve müşahitler hazır bulundurulur ve aleniyet sağlanır.

İl seçim kurulu, milletvekilliğine seçilenleri gösteren tutanağın bir suretini seçim çevresinde hemen ilân edilmek üzere o yerin en büyük mülkiye âmirine tevdi eder ve diğer bir suretini de ayrıca üç gün müddetle kurul kapısına asar. Yukarıki maddenin son fıkrası gereğince ilçe seçim kurulu başkanlarının haiz oldukları yetkiyi il seçim kurulları başkanları da haizdirler.

Milletvekili seçilenlere il seçim kurulu tarafından milletvekilliğine seçildiklerine dair birer tutanak verilir. Bunların ayrıca ikişer sureti Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmek üzere Başbakanlığa gönderilir.

İtiraza uğrıyan tutanaklar

YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — Milletvekilliğine seçilme tutanaklarından itiraza uğrıyanların birer sureti il seçim kurulu başkanlığınca dosyası ve evrakıyla birlikte Yüksek Seçim Kuruluna gönderilir.

Seçim delillerinin saklanması

YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — Hesaba katılan ve katılmıyan ve itiraza uğramış olan oy puslaları, sayım cetvelleri ve milletvekilliğine seçilme tutanakları ile diğer seçim evrakı bu tutanaklar kabul edilip katıyet kesbedinceye kadar mahallî asliye mahkemelerinde ve bulunmadığı takdirde sulh mahkemelerinde muhafaza edilir ve Yüksek Seçim Kurulunun veya Türkiye Büyük Millet Meclisinin talebi olmadıkça hiçbir yere gönderilemez.

Bölüm : 4

Seçimin neticeleri

Yüksek Seçim Kurulu

YÜZ YIRMİNCİ MADDE — Yüksek Seçim Kurulu, bir başkan ve altı üyeden meydana gelir.

Altısı Yargıtay, beşi Danıştay Genel kurullarının kendi üyeleri arasından gizli oyla on bir kişi seçilir. Bunlar gizli oy ve saltçoklukla aralarından bir başkan ve bir başkanvekili seçerler. Yargıtay ve Danıştay üyeleri arasından kur'a ile ikişer üye yedek üyeliğe ayrılır. Başkan ve Başkanvekilleri kur'aya girmezler.

Üye seçimi zamanı

YÜZ YIRMİ BİRİNCİ MADDE — Yüksek Seçim Kurulu için üye seçimi, her dört yılda bir yapılır.

Karar verme

YÜZ YIRMİ İKİNCİ MADDE — Yüksek Seçim Kurulu kararlarını salt-coklukla verir. Oyların eşitliği halinde Başkanın katıldığı taraf tercih olunur.

Görev ve yetkileri

YÜZ YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Yüksek Seçim Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

1. Oy verme gününden önce il seçim kurullarının teşekkülüne, işlemlerine ve kararlarına karşı yapılacak itirazları inceleyip kesin karara bağlamak;

2. Adaylığa ait itirazlar hakkında 38 nci madde gereğince kesin karar vermek;

3. İl seçim kurullarının teşekkülüne, işlemlerine ve kararlarına karşı yapılmış olupta, kesin karara bağlanmamış olan itirazlar hakkında neticeye müessir olup olmadıklarına dair bir rapor hazırlayarak Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmak;

4. Milletvekilliğine seçildiğine dair tutanak verilen bir kimsenin milletvekili seçilmemesini, tahakkuku halinde, intaç edecek olan oy farkı husule getiren vakıalara müstenit itirazlar hakkında varacağı neticeyi bir raporla Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmak;

5. Milletvekilliğine seçildiğine dair tutanak verilen bir kimsenin seçilme yeterliğini haiz olmadığına dair itirazlar hakkında varacağı neticeyi bir raporla Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmak;

Kurula müracaat

YÜZ YIRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — 123 ncü maddenin 1, 3 ve 4 ncü bentlerinde yazılı hallerden dolayı teşekkül, işlem ve olayların vukuundan ve kararların ittihazından itibaren üç gün ve 5 nci bendinde yazılı halden dolayı milletvekilliği seçildiğine dair tutanağın ilânından itibaren keza üç gün ve 2 nci bendinde yazılı halden dolayı 38 nci maddedeki müddet içinde Yüksek Seçim Kuruluna yazılı bir dilekçe ile müracaat olunabilir.

Dilekçeye gerekçeler yazılmak ve istinat olunan belgeler bağlanmak lâzımdır. Dilekçelerde adın, soyadının ve adresin açıkça bildirilmesi şarttır. Böyle olmayan şikâyet ve itirazlar tetkik edilmez.

4 ncü bentte yazılı hallerin Yüksek Seçim Kurulunca tetkik edilebilmesi için bu şikâyet ve itirazların ilgili ve üst kurullara derece derece ve müddeti içinde yapılmış olması şarttır.

Dilekçeler doğrudan doğruya Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına veya il seçim kurulu başkanlıklarına verilir. Yüksek ve il seçim kurulları başkanları kendilerine verilen dilekçe sahiplerine birer makbuz verirler ve dilekçe altına gün ve saatini yazarlar.

İl seçim kurulları başkanları kendilerine verilen dilekçeyi, gerekli evrakı derhal ekliyerek, Yüksek Seçim Kuruluna gönderirler.

Tetkik ve tahkik usulü

YÜZ YIRMİ BEŞİNCİ MADDE — Yüksek Seçim Kurulu evrak üzerinde incelemeler ve lüzum gördüğü tahkikleri yapar. Kurullardan ve lüzumlu göreceği resmî mercilerden her türlü bilgi ve belgeleri isteyebilir.

Tutanaklarda tahrif veya sahtecilik iddia edilen hallerde lüzum görürse istik-
tap ve tatbikat yaptırabilir.

Kurullardan ve resmî mercilerden istediği bilgi ve belgelerle aydınlatamadığı
şikâyet ve itirazlar hakkında şikâyet ve itiraza mevzu olan vakıaların cereyan et-
tiği kurul başkan ve üyeleriyle orada hazır bulunmuş olan aday ve müşahitleri
ve istimalarına lüzum göreceği sair kimseleri de dinliyebilir. Bunları kurul biz-
zat yapar ve gerektiği takdirde üyelerinden biri veya uygun göreceği resmî bir
merci marifetiyle yaptırabilir.

Şikâyet ve itirazlara mevzu olan hususlar hakkında kovuşturma başlamış olsa
dahi sonunu beklemeden ve yukarıda yazılı suretlerle tetkik ve tahkiklerini ya-
parak itiraz müddetlerinin geçmesinden itibaren en geç bir ay içinde varacağı
neticeyi bir raporla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunar.

Kurul lüzum görürse Yargıtay ve Danıştay memurlarını bu işlerde vazifelen-
direbilir.

Yüksek Seçim Kurulunun, bilgisine müracaat ettiği veya belge istediği kurul
ve resmî merciler en kısa bir müddet zarfında ve nihayet bir hafta içinde istenilen
bilgi ve belgeleri göndermeye mecburdurlar.

Tutanağın iptali

YÜZ YIRMİ ALTINCI MADDE — Türkiye Büyük Millet Meclisince bir
milletvekili tutanağının iptaline karar verilince o milletvekilliği için yeniden se-
çim yapılır.

BESİNCİ KISIM

Ceza hükümleri

Bölüm : 1

Suçlar ve cezalar

Kimlik vesikaları üzerindeki suçlar

YÜZ YIRMİ YEDİNCİ MADDE — Oy hakkının kullanılmasına mâni olmak
maksadıyla seçmenlerin kimliklerini ispata yarayan her hangi bir vesikayı tahrif
veya imha veya tahrip eden veya çalan veya saklayan kimse üç aydan bir yıla
kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Sandık başından çekilmeyenler

YÜZ YIRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Oyunu kullandıktan sonra ihtarına rağmen
sandık başından ayrılmıyan veya herhangi bir müdahale, telkin veya tavsi-
yede bulunmaya kalkışan kimse bir aydan bir yıla kadar hapis cezasıyla cezalandı-
rılır.

Kanunda yazılı hususları yapmıyan seçmenler

YÜZ YIRMİ DOKUZUNCU MADDE — Sandık başında bu kanuna göre oy
verme yönünden kendisine yükletilmiş olan mükellefiyetleri ihtarına rağmen ifa et-
miyen seçmenler yüz liraya kadar hafif para cezasıyla cezalandırılırlar.

Adaylıkla ve oy vermekle ilgili suçlar

YÜZ OTUZUNCU MADDE — Her kim kendisinin veya başkasının adaylığı için adaylık beyannamesini imza etmesi veya etmemesi yahut kendisine veya başkasına oy verilmesi veya verilmemesi için bir veya birkaç seçmene para, menfaat ve sair kıymetler teklif ve vadeder veya verir yahut resmî, umumi vazifeler veya hususi hizmet ve menfaatler vait veya temin ederse üç aydan iki yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. Verilen veya vait yahut temin edilen menfaatler seçmenin seyahat, yemek, içki ve nakil vasıtaları masrafları veya hizmetlerinin mukabili olarak gösterilse dahi hüküm aynıdır.

Yukarıki fıkralarda yazılı para, menfaat, vait veya taahhüdünü teklif veya bunları kabul eden seçmen dahi birinci fıkrada gösterilen ceza ile cezalandırılır.

YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE — Yukarıki maddede yazılı fiilleri, tehdit veya cebir ve şiddet kullanarak işleyenler altı aydan üç yıla kadar hapis ve yüz liradan bin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

130 ncu maddede yazılı maksatlar ve yukardaki yazılı suretlerle seçmenleri toplıyanlar ve bir köy ve bir mahalle ve meskün mahalden sandık yerine gelmelerini menedenler hakkında birinci fıkrada yazılı cezalar hükmolunur.

Bu fiiller memuriyet nüfuzunu veya resmî sıfatı itibariyle o kimse üzerinde haiz olduğu salâhiyeti suiistimal suretiyle işlendiği takdirde hükmedilecek ceza üçte bir miktar artırılır.

Toplantı heyetlerine karşı suçlar

YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE — Bu kanunun 44 ncü maddesinde yazılı heyeti kurmayan veya haber vermiyen toplantı tertipçileri ve mezkûr maddede yazılı görevleri yapmayan heyet üyeleri on beş günden üç aya kadar hapis cezasıyla cezalandırılırlar.

41 nci maddede yazılı hükümlere aykırı olarak yapılan toplantılar zabıtaca menedilmekle beraber toplantıyı tertip ve idare edenlerle nutuk söyleyenler de yukarıki fıkrada yazılı ceza ile cezalandırılırlar.

Prapaganda toplantılarına dair suçlar

YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Her kim 44 ncü maddede gösterilen heyetin kurulmamış olduğu bir toplantıda söz alır ve söyler veya her hangi bir vasıta ile bir seçim propagandası toplantısına mâni olur veya devamına imkân vermiyecek tertiplerle onu ihlâl ederse bir aydan altı aya kadar hapis ve elli liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Seçim düzenine veya oy serbestisine ilişkin prapaganda suçları

YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Oy verme gününden önceki üç gün içinde ve oy verme gününde umumi veya umuma açık yerlerde seçim propagandası için toplantı veya propaganda yapanlar veya bu maksatla yayınlarda bulunanlar veya her ne suretle olursa olsun seçimin düzenini bozabilecek veya oy vermenin tam bir serbestlikle yapılmasına tesir edebilecek mahiyette söz veya yazı ile propaganda yapanlar ve asılsız şayialar çıkaranlar altı aya kadar hapis veya beş yüz liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Propaganda hükümlerine aykırı hareketler

YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Bu kanunun 35 nci maddesinde yazılı muvazzaf subaylarla askerî memur, askerî adli yargıç, gedikli subay ve gedikli erbaşlardan ayrılma istekleri kabul edilmeyenlerle ayrılma talebi kabul olunanlardan vazifesi başından ayrılmamış bulunanların propaganda yapamayacakları hakkındaki yasağına ve resmî elbise ile propaganda memnuiyetine aykırı hareket edenlerden elli liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezası alınır.

133 ve 134 ncü maddelerdeki haller dışında seçim propagandasına dair bu kanunda yazılı sair hükümlere aykırı harekette bulunanlar Türk Ceza Kanununun 526 ncü maddesinin birinci fıkrasında yazılı cezalarla cezalandırılırlar.

Kurullara karşı suçlar

YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — Hileli faaliyetlerle veya her hangi şekilde ve surette cebir veya şiddet kullanarak bu kanunda yazılı kurulların toplanmalarına veya görevlerinin ifasına mâni olanlar bir yıldan aşağı olmamak üzere hapis ve elli liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Silâhla işlenme hali

YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — Bundan evvelki maddede yazılı fiiller silâh ile işlenirse üç yıldan aşağı olmamak üzere ve beş kişiden ziyade silâhlı kimseler tarafından ittifak edilerek veya ittifaksız olsa dâhi 10 kişiden fazla silâhlı kimseler tarafından yapılırsa beş yıldan aşağı olmamak üzere ağır hapis cezası hükmolunur.

Tedbirlere riayetsizlik

YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Her kim seçim işlerinin cereyanı sırasında kurullar başkanlarının seçim yerlerinin düzenini sağlamak maksadiyle aldıkları tedbirlere ihtara rağmen riayet etmezse üç günden bir aya kadar hafif hapis ve yüz liraya kadar hafif para cezasıyla cezalandırılır.

Resmî makam bildirilerine ve propaganda matbualarına dair suçlar

YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Her kim seçim muamelelerine ait olmak üzere resmî makamlar tarafından yayınlanan beyanname ve tebliğlerin ilân ve asılmasına mâni olur veya bunları tahrip ederse bir aydan altı aya kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Seçim propaganda matbualarının yayın veya ilân veya asılmasına mâni olan veya bunları tahrip eden kimse elli liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Asılı tutanaklara dair suçlar

YÜZ KIRKINCI MADDE — Kurullarca oy verme ve seçim neticelerini gösteren tutanakların asılı suretlerini yırtan, bozan, kaldıran kimse hakkında bir aydan bir yıla kadar hapis cezası hükmolunur.

Seçme yeterliğine dair suçlar

YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — Seçme yeterliği bulunmadığı halde kendi-

sini veya bu yeterliği haiz olmıyan bir başkasını hileli muamele ve hareketlerle seçmen kütük veya listelerine kaydettiren veya bu şekilde kaydedilmiş olanların silinmesine mâni olan veya seçme yeterliği bulunan birinin aynı fiil veya hareketlerle kütük veya listeden silinmesine sebep olan kimse üç aydan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Seçmen olmıyan kimse yerine oy verme

YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — Her kim oy verme sırasında seçme yeterliği olmadığını bildiği halde veya başkasının ismini taşıyarak bir sandıkta oy vermeye teşebbüs ederse veya verirse bir aydan bir yıla kadar hapis ve beş yüz liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Bir sandıkta oy verdikten sonra başka sandıklarda da oy vermeye teşebbüs edenler veya verenler hakkında da aynı ceza uygulanır.

Bu fiiller 127 nci maddede yazılı şekilde işlenirse ceza üçte bir nispetinde artırılır.

Oy sandığı üzerindeki suçlar

YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Yetkisi olmadığı halde veya usulüne aykırı olarak her ne sebep ve maksatla olursa olsun oy sandığının yerini değiştiren veya bulunduğu yerden kaldıran, açan, çalan veya tahrip eden veya içindeki oy zarflarını alan, çalan veya değiştiren kimse bir yıldan beş yıla kadar hapis ve 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

İçki yasağına aykırı hareketler

YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Oy verme günü oy verme müddetince umuma açık yerlerde, umumi mahallerde ispirotolu içki verenler veya içenler veya her hangi bir suretle açık veya kapalı şişelerde ispirotolu içki satanlar veya alanlar elli liradan beş yüz liraya kadar ağı para cezasıyla cezalandırılırlar.

93 ncü maddede yazılı silâh taşıma memnuiyetine aykırı hareket edenler hakkında da aynı ceza verilir.

Kötü niyetle şikâyet ve itiraz

YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — Oy vermenin yolunda cereyanını veya seçim kurullarının vazifelerini selâmetle görmesini yahut sayım neticelerinin tesbitini geciktirmek gibi kötü niyetle şikâyet ve itirazda bulunanlar bir aya kadar hafif hapis veya yirmi liradan yüz liraya kadar hafif para cezasıyla cezalandırılırlar.

Kütük nakli işlemlerini yapmıyanlar

YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — Kayıtlı bulunduğu seçmen kütüğüne işaretilerilerek kendisini kaydettireceği seçmen kütüğü muhtarlığına karşı vesika istiyen seçmenlere kendilerinden istenen belgeyi vermiyen veya kaydı yapmıyan ve bu değişikliği kütüklerin muhafaza edildiği nüfus müdür ve memurluklarına bildirmiyen muhtarlar 10 liradan yüz liraya kadar hafif para cezasıyla cezalandırılırlar.

Kütüklere ve yoklamaya dair suçlar

YÜZ KIRK YEDİNCİ MADDE — Bu kanunla görevlendirilmiş oldukları

halde belli müddet içinde ve şekillerine uygun olarak seçmen kütük veya listelerini tanzim etmiyen, seçmen yoklamasını yapmıyan, seçmen kütük listelerini asmıyan veya bunlara mütaallik evrak ve vesikaları gereği gibi muhafaza etmiyenler üç aydan iki yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılırlar.

Bu fiiller kayıtsızlık veya gereken dikkat ve itinanın gösterilmemesi sonucu husule gelmişse altı aya kadar hapis cezası verilir.

Kütükleri tutmakla görevli kimselerce işlenen suçlar

YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Seçmen kütük ve listelerine yazılmak hakkı olmıyan bir seçmeni yazan veya yazılmak hakkı bulunan bir seçmeni yazmıyan veya bunlara yazılmış olupta silinmesi gereken seçmen adını silmiyen veya silinmemesi gerektiği halde silenler bunları bilerek yaptıkları takdirde bir yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasıyla cezalandırılırlar.

Eğer bu fiiller kayıtsızlık ve görevde gereken dikkat ve itinanın gösterilmemesinden ileri gelmişse altı aya kadar hapis cezası hükmolunur.

Kütüğe ilişkin suçlar

YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE — Tamamen veya kısmen sahte seçmen kütük veya listesi tanzim eden veya bunlarda tahrifler yapan veya bozan, çalan veya yok eden kimse üç yıldan aşağı olmamak üzere ağır hapis cezasıyla cezalandırılır.

Seçmen kütük ve listelerine mütaallik vesikaları çalan, bozan, yok eden veya tahrif eden kimseye de aynı ceza verilir.

Seçmen kartı üzerindeki suçlar

YÜZ ELLİNCİ MADDE — Sahte seçmen kartı tanzim edenler, bunları kullananlar, istedikleri halde seçmen kartlarını sahiplerine vermıyenler veya hakkı olmadığı halde kendini sahibi göstererek vazifeli kimselerden alanlar, ölen veya başka bir yerde bulunanların kartlarını kullananlar, çalanlar, tahrif ederek kullananlar ve bu hareketlere teşebbüs edenler altı aydan aşağı olmamak üzere hapis ve yüz liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Kurullar mensuplarının vazifeye gelmemesi

YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — Kurullara seçildiği halde haklı bir sebep olmaksızın vazifesi başına gitmiyenler yüz liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Seçim başladıktan sonra kurullardaki görevlerini haklı bir sebep olmaksızın terkedenler bir aydan altı aya kadar hapis ve yüz liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Kurul mensubu kimselerin seçim işlerini bozması

YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE — Seçim kurulları başkan ve üyelerinden her hangi biri kanuna aykırı hareketleriyle seçim muamelelerinin yapılmasını veya oy verilmesini kısmen veya tamamen imkânsız kılar yahut seçimlerin butlanına bilerek sebebiyet verir yahut seçim neticelerini ilân etmekten imtina ederse bir yıldan üç yıla kadar hapis, üç yüz liradan bin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Seçim vasıtalarının gönderilmemesi

YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Seçim kurulları başkan ve üyelerinden her hangi biri veya bu kanunda yazılı işlerden biriyle görevlendirilen kimseler seçmen kütüklerini, aday listelerini, seçime ait kâğıt ve paketleri ve oy puslalarını, oy sandıklarını ve oy zarflarını veya maddi, malî vasıtaları zamanında yerlerine göndermezler veya gönderilmesine mâni olurlarsa bir yıldan aşağı olmamak üzere hapis ve yüz liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Bu fiilleri görevlilerden başkaları yaparsa ceza üç aydan bir yıla kadar haptir.

Siyasi partilerin veya bağımsız adayların oy puslalarını veya seçime mütaallik her türlü evrakını zabt veya imha eden veya bozan veya oy verme yerine götürülmelerine mâni olanlar altı aydan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılırlar.

Bu fiiller resmî sıfatı haiz olanlar veya silâhlı kimseler tarafından veyahut meskene veya siyasi parti binalarına girmek suretiyle işlenirse bu maddede yazılı cezalar bir misli artırılır.

Oy verme neticesine tesir edecek fiiller

YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Her kim sandık başında seçmenlerin imzalarını koydukları kütük listesine gelmeyenler adına sahte imza atmak, mühür koymak veya parmak basmak gibi hileli bir hareketle sandığa oy atar veya attırır veya her hangi bir şekilde seçimin neticesini tağyir eder veya ettirir veya seçimi tutanaklarını tamamen veya kısmen sahte olarak tanzim veya tahrir eder ve ettirirse üç yıldan yedi yıla kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılır.

İtirazları tutanağa geçirmemek

YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — İlgililerin şikâyet ve itirazlarını tutanağa geçirmeyi reddeden kurul başkan veya üyeleri bir yıla kadar hapis ve beş yüz liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Kurulların işlemlerine ve milletvekili yeterliğine, makbul bir sebep olmaksızın kötü niyetle itirazda bulunanlar da aynı şekilde cezalandırılırlar.

Kurul kararlarına riayetsizlik

YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — Bu kanunda yazılı kurulların çoklukla vermiş oldukları her çeşit kararlara riayet etmeyen kurul mensupları bir aydan bir yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılırlar.

Görevi savsama ve kötüye kullanma

YÜZ ELLİ YEDİNCİ MADDE — Bu Kanunla görevlendirilen kimseler vazifelerini her hangi bir şekilde savsadıkları veya kötüye kullandıkları takdirde, bu kanunda ayrı ceza tâyin edilmemişse, Türk Ceza Kanununun bu suçlara ait cezaları altıda bir artırılmak suretiyle hükmolunur.

Memur sıfatını haiz olanlar

YÜZ ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Bu kısımda yazılı suçlar, haklarında sarahat bulunmadığı hallerde, Ceza Kanunu tatbikatında memur sayılan kimseler

tarafından işlenmişse verilecek ceza yarısı nispetinde artırılır ve ayrıca kamu hizmetlerinden yasaklılık cezasına da hükmolunur.

Bölüm : 2

Kovuşturma usul ve şekilleri

Kovuşturma ve soruşturma zamanı

YÜZ ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Seçim işleriyle görevlendirilenlerin oy verme günü ile bundan önceki 24 saat içinde işledikleri bu kanunda yazılı seçim suçlarından ötürü bağlı buldukları kurullarca düzenlenmesi gereken seçim tutanaklarının tanzim edildiğinin ertesi günü kovuşturma ve soruşturma yapılır.

Bu müddet içinde ağır cezayı gerektiren suçlarla infazı muktazi hükümler ve merciinden sâdir olmuş tevkif kararları ve 3005 sayılı Kanun hükümleri gereğince asliye mahkemelerinin görevine giren ve delillerin kaybolması gibi sebeplerle gecikmesinde mazarrat umulan cürümlerden başka hiçbir sebepten dolayı bir seçmen hakkında kovuşturma ve soruşturma yapılamaz ve oy verme günü ile ondan önceki üç gün içerisinde seçmenin hürriyetini ve oy verme imkânını kaldıracak veya tahdit edecek idari ve malî hiçbir tedbir alınmaz.

Buna aykırı hareketlerde bulunanlar hakkında altı aydan eksik olmamak üzere hapis cezası hükmolunur.

Sanıklar bakımından genel hükümlerin uygulanması

YÜZ ALTMİŞİNCİ MADDE — Bu kanunda yazılı suçlardan birini işleyenler sıfat ve memuriyetleri ne olursa olsun haklarında umumi hükümler dairesinde kovuşturma yapılır.

Valiler hakkındaki kovuşturma ve hazırlık soruşturması Cumhuriyet Başsavcısı, gerekli görüldüğü halde ilk soruşturma Yargıtay Birinci Başkanının görevlendirdiği Yargıtay üyesi ve yargılama, Yargıtayın yetkili ceza dairesi tarafından umumi hükümlere göre yapılır.

Hazırlık soruşturmasını başsavcı kendi yardımcılara da yaptırabilir. Ancak, kamu dâvasını açmak ve kovuşturmaya mahal olmadığına karar vermek başsavcının aittir.

Hazırlık soruşturması sırasında başsavcı tarafından istenilen, tevkif, tahliye, zabıt ve aramaya ilk soruşturmaya yetkili Yargıtay üyesi tarafından karar verilir.

Başsavcı tarafından kovuşturmaya mahal olmadığına dair verilen karar ile yukardaki fıkralar gereğince Yargıtay üyesi tarafından hazırlık ve ilk soruşturmalar sırasında verilecek kararlara karşı vukubulan itiraz, Yargıtay Birinci Başkanı tarafından görevlendirilen bir daire başkanı tarafından tetkik olunarak karara bağlanır.

İlk soruşturma sırasında Yargıtay üyesi tarafından verilecek kararlardan umumi hükümlere göre tasdik ile tekemmül etmesi icabedenlerin tasdik mercii Yargıtay Daire Başkanıdır.

Yargıtay daire başkanının tasdiki ile tekemmül eden kararlara karşı yapılacak itirazlar Yargıtay Birinci Başkanı tarafından tetkik edilerek karara bağlanır.

Kaymakamlar hakkında hazırlık soruşturmasının yapılması ve kamu dâvası açılması ve son soruşturma açılmasına karar verilmesi o İl'e en yakın il merkezindeki vazifeli Cumhuriyet Savcısı ve sorgu yargıcı ve yargılamaları o yerdeki görevli mahkemeler tarafından yapılır.

Hâkimler Kanunu hükümleri mahfuzdur.

İlgili kimseler ve siyasi partiler Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu gereğince şikâyetname vermek suretiyle kamu dâvasını tahrik edebilirler.

Seçim zamanında cevap hakkı

YÜZ ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Seçim zamanında zikir veya telmih suretiyle haklarında neşriyat yapılan özel ve tüzel kişiler cevap verecekleri yazının yayımlandığı gazete veya mecmua ile cevap ve tashihihlerini nerede bulunuyorlarsa o yerin sulh ceza yagıcına verirler. Yargıç müracaatın yapıldığı gün cevap ve tashihi tetkik ederek varsa suç teşkil edecek ifadeleri çıkardıktan sonra cevap ve tashihihin altına neşri lüzumuna dair yazacağı şerhle derhal gazete veya mecmuanın idarehanesine bildirir. Cevap veren ücretini öderse metni telgrafla tebliğ eder. Gazete veya mecmua işbu cevap ve tashihi aldığı günün ertesi günü cevap verenin koyduğu başlıkla aynı sahifenin aynı sütununda aynı punto harflerle aynen neşretmeye mecburdur. Aksi halde gazete veya mecmua sorumluları, cevabı emreden mahkemece bir aya kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Matbuat Kanununun bu maddeye aykırı olmıyan hükümleri mahfuzdur.

Kovuşturma usulü

YÜZ ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Ağır cezayı gerektiren cürümlerden gayrisinde 159 ncu maddede yazılı müddetlere riayet edilmek şartıyla bu kanunda yazılı suçlardan dolayı 3005 sayılı Kanun hükümleri dairesinde kovuşturma yapılır.

YÜZ ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — İl ve ilce seçim kurulu başkanlığını yapan yargıçlar kendi çevreleri içinde vukua gelecek seçim suçlarına mütaallik dâvalara bakamazlar.

Aynı mahalde bu dâvaları görecek başka yargıçlar bulunmaması veya mahkemenin teşekkül edememesi halinde mezkûr dâvalara bu mahalle en yakın yargı çevresinde bulunan aynı derecedeki mahkeme veya vazifeli yargıç tarafından bakılır.

Tutanakların delil kıymeti

YÜZ ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanunda yazılı suçlardan ağır cezayı gerektirenlerin gayrisinde kurullarca tanzim edilen tutanaklar sahtelikleri sabit oluncaya kadar muteberdir.

Zaman aşımı

YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Seçim suçlarından doğan kamu dâvası seçimin bittiği tarihten başlayarak üç ay içinde açılmadığı takdirde kovuşturma yapılamaz. Ancak takibi karar veya izin alınmasına bağlı hallerde bu mehil karar veya iznin alındığı tarihten itibaren yürürlüğe başlar.

ALTINCI KISIM**Çeşitli hükümler****1. Seçim giderleri***Giderlerin ödenmesi*

YÜZ ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Seçim giderleri Genel Bütçeden ödenir. Bunun için gerekli ödenek Adalet Bakanlığı Bütçesindeki özel bölüme konur.

Seçim kurulları başkan ve üyeleriyle seçim işleri için bu kanun gereğince görevlendirilecekler ve bu işlerde mesai saatleri içinde veya dışında çalıştırılacak memur ve hizmetlilere verilecek ücretler ve hariçten alınarak çalıştırılacakların gündelikleri Bakanlar Kurulunca belirtilecek esas ve miktarlara göre ödenir.

Bulunduğu yerin haricinde bir mahalle gönderileceklerin yol masrafları Harcırah Kararnamesi hükümlerine göre ayrıca verilir.

Adalet Bakanlığı bu madde hükümlerine göre harcanacak seçim giderleri ödeneginden yeter miktarını il ve ilçe seçim kurulları başkanları emrine gönderir.

Seçim işleri için mahallerinde yapılması lâzımgelen her türlü masrafların ita âmiri il ve ilçe seçim kurulları başkanları olup tahakkuk işlemleri Cumhuriyet Savcılığı tarafından yapılır.

YÜZ ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Bu kanun gereğince yapılacak işler için lüzumlu her türlü levazım ve imal ettirilecek eşya ve taşıma giderleri miktarı neye baliğ olursa olsun 2490 sayılı Kanunun 46 ncı maddesinin (A) fıkrası hükümleri dairesinde pazarlıkla yapılır. İlân mecburi değildir.

Her çeşit seçim giderleri için il ve ilçe adalet daireleri mutemetlerine il ve ilçe seçim kurulları başkanlarının tasvibi ile ayrıca üç bin liraya kadar avans verilir.

Bu had içinde kalmak üzere mahsup edilen miktara kadar yeniden avans verilebilir.

Seçim eşyasının muhafazası

YÜZ ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — İl, ilçe ve sandık kurullarına ait mühürler, seçim işlemlerine taallük eden tutanaklar, matbu defterler veya sair evrak il, ilçe Adalet daireleri emanet memurluklarında ve oy sandıklarıyla kapalı oy verme yerlerinin eşya ve malzemesi köylerde muhtarlıklarca ve kasaba ve şehirlerde belediyelerce muhafaza olunur.

2. Geçici hükümler*Yüksek Seçim Kurulu üyelerinin seçilmesi*

GEÇİCİ MADDE 1. — Yüksek Seçim Kurulu için üye seçilmesi bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren bir hafta içinde yapılır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 8 nci Döneminde temsil edilen partiler hakkında hüküm

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunda siyasi partiler için şart koşulan, ilk umumi toplantılarını yapmış olmak ve en az yirmi ilde teşkilât kurmuş bulunmak mecburiyetine dair hüküm, bu kanun yürürlüğe girdiği tarihte Türkiye Büyük

Millet Meclisinde temsil edilmekte olan partiler hakkında, 1950 seçimlerinde uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 3. — 1950 genel seçiminde seçilecek milletvekili sayısının tesbitinde 1945 genel nüfus sayımı esastır. Ancak bu esasa göre her seçim çevresi için tesbit edilecek milletvekili sayısı 1946 genel seçiminde her seçim çevresi için tesbit edilmiş bulunan milletvekili sayısından aşağı olamaz.

GEÇİCİ MADDE 4. — Her sandık için numaralı mühür ve ıstampa maddi imkânsızlıklar dolayısıyla zamanında gönderilemezse sandık kurulları vazife gördükleri mahalle veya köy ihtiyar heyetine ait mühür ve ıstampayı kullanırlar.

GEÇİCİ MADDE 5. — İstanbul ili il seçim kurulu ile 68 nci maddede yazılı ilçe seçim kurulları için seçilecek üyeler, İstanbul Birleşik Mahallî İdareler Genel Meclisi üyeleri arasından alınır.

GEÇİCİ MADDE 6. — Seçmen kütüklerinin tanzimine, bu kanun yürürlüğe girer girmez hemen başlanır ve en geç kırk gün zarfında kayıt işi neticelendirilerek listeler 19 ncu madde gereğince askıya çıkarılır ve bu kanunun kütüklere dair hükümleri dairesinde işleme devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 7. — Bu kanun yürürlüğe girer girmez ilçe seçim kurulları on beş gün içinde toplanarak bu kanunun 3 ve 83 ncu maddeleri gereğince sandık alanlarının tesbiti için gereken işlemleri yaparlar.

3. Son maddeler

Kaldırılan kanunlar

YÜZ ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — 4918 ve 5258 sayılı kanunlar yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

YÜZ YETMİŞİNCİ MADDE — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütmekle görevli makam

YÜZ YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

20 Şubat 1950

Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası	:	16 . II . 1950 ve 1/642
Bu kanunun ilânının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası	:	20 . II . 1950 ve 4/149
Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların cilt ve sayfa numaraları	:	Cilt Sayfa 22 274 24 49,149:171,172:212,215:238,239:279, 280:283,286:312,312:340,340:350,353: 376,376:399,400:405,667:673,673:697, 698:713,750:753